БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 121 (6556)
ИЮНИИН 20
СУББОТО
1953 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Хүдөөгэй харгы замые hайжаруулая

Манай республикын промышленна предприятинууд, колхозууд, совхозууд болон МТС-үүд жэл ерэхэ бүри хэдэн олон автомашинануудые гүрэнhөө абажа, өөhэдынгөө транспортна ажахые бэхижүүлнэ.

Республикын автопаркын ургахатай хамта, хатуу дэбисхэртэй автомобильна ба хүдөө нютагуудай харгы замуудые улам hайжаруулха гээшэ тон шухала хэрэг болоно.

hүүлэй жэлнүүдтэ республикымнай зам харилсаанай организацинууд Эсэгэ оронойнгоо промышленностиин бүтээн гаргаhан автосамосвал, грейдер, трактор болон бусад хүсэтэ механизмуудаар зэбсэглэгдэнэ. Энээнэй ашаар зарим аймагуудай, жэшээлхэдэ, Сэлэнгын, Зэдын, Кабанскын, Заиграйн, Хойто-Байгалай советскэ организацинууд, колхозууд харгы замуудаа hайжаруулхын тулада эмхидхэлэй горьтойхон хүдэлмэри хэжэ шадаа. Эдэ аймагуудта харгы заhабарилгада жэл бүри хүн зон олоор хабаадуулагдажа, харгын хүдэлмэри саг болзор соогоо дүүргэгдэдэг болонхой.

Республикын зарим аймагуудай сомоной ба сельскэ соведүүд хүдөөгэй харгынуудые hайжаруулхын түлөө ехэхэн оролдолго гаргана. Жэшээнь, Заиграйн аймагай Усть-Курбинска сельсовет харгы заhабарилгада колхознигуудые, хүдэлмэришэдые ба албахаагшадые олоор хабаадуулжа, энэ шухала хүдэлмэриие жэлhээ жэлдэ богонихон болзор соо дүүргэдэг. Сэлэнгын аймагай Загастайн сомоной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Туванов сомон доторхи харгынуудаа hайжаруулха тухай асуудалые сомоной Соведэй сесси дээрэ нэгэтэбэшэ табижа, тодорхой шиидхэбэринүүдые баталан абаад, тэдэнээ бодотоор бэелүүлхын түлөө нилээд ехэ оролдолго хүсэлэл гаргажа байна.

Мүн Мухаршэбэрэй аймагай Шаралдайн, Яруунын аймагай Үльдэргын ба бусад зарим Соведүүд хүдөөгэй харгые hайжаруулха тухай өөhэдынгөө анхаралые hайнаар хандуулдаг болонхой.

Хүдөө нютагуудай харгы замые hайжаруулха хүдэлмэри мүнөөшье жэлдэ ехээр хараалагданхай. Теэд, энэ шухала хүдэлмэри үшөөл хангалтагүйгөөр ябуулагдана гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Мүнөө жэлэй түрүүшын хахадта хайр шулуу, модо бэлэдхэлгын ба шэрэлгын түсэб холо дүүргэгдээгүй байhан дээрэhээ харгы заhабарилха хэрэгтэ тон ехэ hаад ушарха болоод байна.

Энэ юун дээрэhээ болоноб гэхэдэ, түбхын түрүүндэ, республикын Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Харгын ба транспортна ажахын управлени энэ жэлэй харгы заhабарилгын бэлэдхэлые муугаар эмхидхээ, өөрынгөө мэдэлдэ байhан организацинуудай ажал-ябуулгые хинан шалгадаггүй, ёhотой эрилтэ тэдэнэрэй урда табидаггүй байна.

Харгы заhабарилгые зарим аймгүйсэдкомууд тоодоггүй дээрэhээ энэ хүдэлмэриие саг болзор соонь дүүргэхэ талаар эрилтэ аймагуудай харгын ба транспортна ажахын таhагуудhаа, сельсоведүүд ба колхозуудhаа эрилтэ хэнэгүй. Эгээл энээнhээ боложо Хэжэнгын, Яруунын, Хориин болон бусад зарим аймагуудта харгы заhабарилга мүнөө тон муугаар ябажа байна. Теэд эдэ аймагуудай аймгүйсэдкомууд ба тэдэнэй харгын ба транспортна ажахын таhагууд, сомсельсоведүүд хүнүүдые харгы заhабарилгада хүсэдөөр гаргаха, механизмуудые hайнаар ашаглаха ба тэдэнэй ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ тухай ямаршье хэмжээ абаhагүй.

БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй май hарада гаргаhан тогтоолой ёhоор республика дотор июниин 5-hаа июлиин 5 хүрэтэр харгы заhабарилгын hара соносхогдоhон байгаа.

Энэ hарын туршада Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Харгын ба транспортна ажахын управлени, тэрэнэй аймагуудтахи таhагууд, харгы заhабарилгаар даалгабаринуудаа бэелүүлхэ хэрэгтэнь нютагай Соведүүдтэ, колхозуудта туhаламжа үзүүлхэ, хүдөө нютагуудтахи хүн зониие энэ хүдэлмэридэ олоор хабаадуулха уялгатай байгаа.

Теэд, hарын соносхогдоhонhоо хойшо 15 үдэр үнгэрбэшье, олон аймагуудта энэ шухала хүдэлмэри тон hулаар ябуулагдажа байна.

Харгы заhабарилгаар соносхогдоhон hарые hайнаар, эмхитэйгээр үнгэргэхын тулада Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Харгын ба транспортна ажахын управлениин зүгhөө горьтой юумэ хэгдэнэгүй. Министрнүүдэй Соведэй тогтоолой ёhоор, энэ управлениин хүдэлмэрилэгшэд хүдөө гаража, харгы заhабарилгын стахановска hарые hайнаар үнгэргэхэдэнь аймагуудай советскэ организацинуудта, колхозуудта туhаламжа үгэхэ ёhотой байгаа, гэбэшье, мүнөөшье болотор энэ управлениhээ нэгэшье хүн хүдөө гараагүй байха юм.

Харгы заhабарилгые ябуулха хэрэгтэ мүнөө тон hайн үе ерээд байна. Ушар иимэhээ харгы замай организацинууд, аймагуудай советскэ органууд, колхозууд зунай сагые hайнаар ашаглажа, харгы заhабарилха хүдэлмэриин түсэбые эрхэбэшэ дүүргэхэ ёhотой. Илангаяа, заготзерногой пунктнуудта, түмэр замай станцинуудта, уhан замай пристаньнуудта ошоhон харгынуудые түрүүшын ээлжээндэ капитальнаар заhабарилха шухала.

Харгы замай организацинуудай хүдэлмэрилэгшэд харгы болон хүүргэнүүдые hайн шанартайгаар заhабарилха, энэ хүдэлмэри дээрэ хүдэлжэ байгаа механизмуудые дүүрэнээр ашаглажа, хүдэлмэришэдэй ажалые hайнаар эмхидхэжэ, ажалай бүтээсые эрид дээшэлүүлхэ, харгыда ажаллажа байhан түрүү хүнүүдэй дүй дуршалые бүхы бригадануудта нэбтэрүүлжэ, харгы заhабарилгын үные химдаруулха ба темпыень хурдадхаха ёhотой.

Нютагай Соведүүд харгы заhабарилгада хүдөөгэй хүн зониие олоор хабаадуулхын тула бүхы хэмжээ абаха уялгатай.

Партиин айкомууд, колхозой партийна эхин организацинууд харгы заhабарилагшадай дунда социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлхэ ба ниитэ-политическэ хүдэлмэри үргэн далайсатайгаар ябуулха зэргэтэй.

Энээнhээ хойшо хэды хоноод байхада хүдөө ажахын тон шухала кампанинууд эхилхэнь, ушар иимэhээ эдэ кампанинуудай эхилшэхын урид энэ дары бүхы хүсэ шадалаа элсүүлжэ, харгы заhабарилгын хүдэлмэринүүдые эршэтэйгээр ябуулан хүдөө нютагуудай харгы замуудые улам hайжаруулая!

А. М. Горькиин дурасхаалые советскэ арад тэмдэглээ

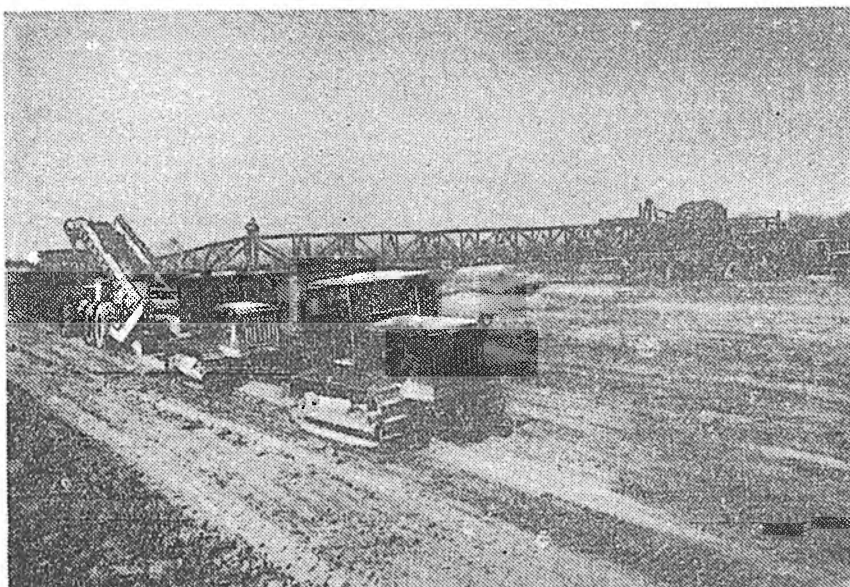
Москвагай ажалшад Алексей Максимович Горькиин дурасхаалые июниин 18-да тэмдэглээ. Предприятинууд ба эмхи зургаануудта ородой агууехэ уранзохёолшодо зорюулагдаhан хөөрэлдөөнүүд, элидхэлнүүд, вечернүүд болоо.

«Борец» заводой цехүүдэй нэгэнэй хажуудахи hүүдэртэй сквер соо үдын забhарлалгын үедэ хүдэлмэришэд олоороо сугларaa. Слесарь-хабсаруулагша Я. Л. Симкин советскэ литературын үндэhэ hуури табигшын ажабайдал ба творчество, коммунизмын түлөө эсэшэ сусашагүй тэмсэлшэ тухай тэдээндэ хөөрэжэ үгөөд, «Буревестник тухай дуун» ба «Сокол тухай дуун» гэжэ горьковско мүнхэ зохёолнуудые, «Эхэ» гэжэ повестьhоо отрывок уншаа.

«Москва—Волга канал» пароходствын эрхим теплоходуудай нэгэниинь Горькиин нэрээр нэрлэгдэжэ ябана. Судныи салон соо вахтаhаа сүлөө ябаhан экипажын гэшүүд бултадаа сугларба. Агууехэ уранзохёолшын ажабайдал ба творчество тухай капитан нүхэр Турутинай хөөрөөе тэдэнэр ехэ hонирхолтойгоор шагнаа.

Олон мянган москвагайхид ба столицада ерэhэн айлшад А. М. Горькиин бронзово ехэ скульптурын байhан белорусска вокзалай талмай дээгүүр ябаа. Уранзохёолшо тэндэ таяг тулаад байhаар бүхы бэеэрээ харуулагдана. Уранзохёолшын гэрэлтэ hайхан шарайнь арад зон тээшэ хандуулагданхай. Памятнигай хажууда ургамал сэсэгүүд табяатай.

Столицын театрнуудта А. М. Горькиин наhа бараhаар 17 жэлэй ойдо зорюулагдаhан тэрэнэй зүжэгүүд харуулагдаа. (ТАСС).

Сталинградгидрострой. Шлюздэ доодо талаhаа ошохо канал бариха хүдэлмэринүүд Ногоон арал дээрэ хэгдэжэ эхилээ. Энэ каналаар волжско суднанууд Сталинградска гидроузелай шлюздэ ошохо байна. Эндэ аралай дунда талада алхалагша 4 кубово экскаваторнууд ба туршагдажа байгаа «Д—264» гэжэ струг каналай трасса дээрэ газарай хүрьhэ хуулажа байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: струг хүдэлмэрилжэ байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Түрэл орон доторнай

М. В. Ломоносовой нэрэмжэтэ шан олголго

Жэлэй турша соо МГУ-гэй коллективэй научно-шэнжэлэлгын ажал-ябуулгын дүнгүүдтэ зорюулагдаhан жэл бүриин ломоносовско уншалганууд М. В. Ломоносовой нэрэмжэтэ Московско гүрэнэй университедэй бүхы факультедүүдтэ үнгэргэгдөө. Арадай ажахын удхашанартай проблемэнүүдые шиидхэлгэтэй холбоотой олон зохёолнууд М. В. Ломоносовой нэрэмжэтэ шан абахаар табигдаа.

Московско университедэй Совет болбол хара шоройгүй полосагай полиин ургасые hайжаруулгада өөрынгөө зохёолые зорюулhан, профессор Н. С. Авдонинда нэгэдэхи зэргын ломоносовско шан олгохо гэжэ шиидхэбэ. Олон жэлдэ шэнжэлэлгэ хэжэ үзөөд байхадаа автор болбол хара шоройгүй газартай районуудта ногоо тарилгата севооборотнуудые амжалтатайгаар нэбтэрүүлжэ, тогтууритай ургаса абахын тулада бодото хэмжээ-ябуулгануудые зохёоhон байна. Энэ хүдэлмэри теоретическэ ба практическа ехэ удхашанартай юм.

«Нервнэ травмын нүлөөн доро уураг тархи худар шуhа ородогые экспериментальнаар шэнжэлэлгэ» гэhэн профессор Л. В. Крущинскиин зохёол үндэрөөр сэгнэгдээ. Авторай хэhэн тобшолол хадаа уураг тархи худар шуhа оролгые үүдхэдэг үбшэнүүдые аргалха, тэрээнhээ хамгаалха хэрэгтэ нилээд ехэ туhа хүргэнэ.

Физикын талаар профессор Н. С. Акуловай ба инженер Г. С. Кринчигэй, химиин талаар профессор Р. Я. Левинагай зохёолнууд тэмдэглэгдээ.

(ТАСС).

Партийна ажабайдалай хронико

АШХАБАД. Пропагандистнуудые бэлэдхэхэ нэгэ hарын курса эндэ хүдэлмэрилжэ эхилээ. Тус курсада Туркменскэ ССР-эй городууд ба районуудhаа 500 хүн сугларба. Курсын программада диалектическэ ба историческа материализм, политэкономи, партиин түүхэ, уласхоорондын байдал ороно. Лекци уншалгада дээдэ hургуулинуудай профессорнүүд ба багшанар хабаадуулагдана.

АРХАНГЕЛЬСК. Партиин обкомой бюро болбол Онежскэ районой Клещевскэ уншалгын гэрэй хүдэлмэри тухай тоосоо шагнаба.

Уншалгын гэрые даагша Тодабшелгуев колхознигуудай дунда культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэридэ хүдөөгэй интеллигенциин эдэбхитэйгээр хабаадаhан тухай хөөрэбэ. Багшанар, медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд колхознигуудай дунда политическэ ба научна эрдэм дэлгэрүүлнэ, уранhайханай самодеятельностиие хүтэлбэрилнэ, ханын газетэ гаргана, уншалгын конференци ба литературна вечернүүдые эмхидхэнэ, уншалгын гэртэ хододоо кинофильм харуулагдана. Драматическа ба хоорой кружогуудта 30 хүн hурана.

Түрүү уншалгын гэрэй дүй дуршэлые дэлгэрүүлхэ тухай шиидхэбэри баталан абтаа.

Июниин 18. (ТАСС).

Нэгэ hарын уялга 15 үдэрэй турша соо дүүргэгдэв

ЧУСОВОЙ. (Молотовско область), июниин 17. (ТАСС). Чусовско заводой металлургнууд прокатна стануудай бүтээсые дээшэлүүлнэ.

«550» гэжэ станай прокатчигууд амжалтатайгаар хүдэлмэрилнэ. Хайлуулгын үедэ агрегадай бүтээсые хоёр тонноhоо үлүүгээр ехэ болгожо, тэдэнэр июнь hарынгаа социалистическэ уялгые 15 хоногоор урид дүүргэжэ, даалгабариhаа гадуур олон тонно металл бүтээн гаргаба.

«370» ба «250» гэжэ прокатна стануудай коллективүүд сүүдхынгээ даалгабаринуудые үлүүлэн дүүргэнэ.

В. Маяковскиин түрэhөөр 60 жэлэй ой

САРАНСК, июниин 17. (ТАСС). В. Маяковскиин түрэhөөр 60 жэлэй ойе үнгэргэхэ республиканска комисси бии болгогдоо.

Поэдэй ажабайдал ба творческо ажал-ябуулга тухай хөөрэлдөөнүүд, элидхэлнүүд Мордовиин предприятинууд, колхозууд ба эмхи зургаануудта үнгэргэгдэнэ. Библиотекэнүүд, клубууд, Культурын байшангууд, уншалгын гэрнүүдтэ литературна вечернүүд ба уншалгын конференцинүүд үнгэргэгдэхэ,ород ба мордовско хэлэнүүд дээрэ хэблэгдэhэн поэдэй зохёолнуудай выставкэнүүд эмхидхэгдэхэ байна.

Спортын hонинууд

ТБИЛИСИ. Волейболоор «Грузинска ССР-эй кубок» абалгын наадан эндэ боложо дүүрэбэ. Эрэшүүлэй командануудай дунда В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ түмэр замай транспортын инженернүүдэй тбилисскэ институдай, эхэнэрнүүдэй командануудай дунда «Наука» гэжэ спортивна обществын тбилисскэ командын спортсменүүд хүндэтэ шан абаа.

АШХАБАД. Шатараар Туркменскэ ССР-эй түрүү hуури эзэлэлгын чемпионат эхилбэ. Областьнуудай ба Ашхабад городой чемпионуудые илагшад — Туркменистанай 16 бэрхэ шатаршад энээндэ хабаадаба.

Июниин 17. (ТАСС).

ИЮНИИН 5-hаа ИЮЛИИН 5 БОЛОТОР—БАРИЛГЫН hАРА

Барилгада эдэбхитэйгээр хабаадалсана

НОВО-СЕЛЕНГИНСК. **(Телефоноор абтаба).** Сэлэнгын аймагай Карл Марксын, Маленковой, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозууд малай байрануудые барилгын hарада эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, энэ хүдэлмэриие муу бэшээр ябуулжа байна. Эдэ колхозуудта барилгын тусгаар бригаданууд эмхидхэгдэнхэй. Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз хонинoй зургаан байрануудые барижа эхилэнхэй. Маленковой нэрэмжэтэ колхоздо тугалай ба үнеэдэй нэгэ-нэгэ байранууд баригдажа байна. Тэдэниие барилгада хүсэд хүрэхэ модон, хюрөөдэгдэhэн материал бэлэдхэгдэhэн байгаа. 20 хүнhөө бүридэhэн барилгын бригада мори тэргэ болон бусад хэрэгсэлнүүдээр бүрин түгэс хангагданхай. Тиихэдэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз 50 тугалай, 500 хониной байха байра, племенной фермэ дээрэ малшадай байха гэр барижа байна. Иимэ барилгануудые хэхын зорилгоор тус колхоз хүсэд хүрэхэ барилгын модо ба материалнуудые бэлэдхэhэн, барилгын бригадые мори тэргээр хангаhан байна. Эдэ колхозуудай барилгын бригаданууд малай байрануудай олонхиинь барижа дүүргэхын түлөө тэмсэнэ.

Д. Жугдурова.

Эрид хубилалта хэхэ

СОСНОВО-ОЗЕРСК. **(Телефоноор абтаба).** Зоотехническэ барилгын удхашанарые яhала ойлгоhон Яруунын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд энэ хүдэлмэриие үбэл зунгүй эршэмтэйгээр ябуулна. Колхозой правлени ба тэрэнэй түрүүлэгшэ нүхэр Цыдыпов барилгада саг үргэлжэ анхаралаа хандуулна. Эндэ колхозник нүхэр Цынгэжапов бригадиртай, 21 хүнhөө бүридэhэн барилгын бригада түхэреэн жэл соо таhалгаряагүй хүдэлмэрилнэ. Зунай үедэ зоотехническэ барилга үргэнөөр дэлгэрүүлхын зорилгоор тус бригадынхид барилгын модо эртээнhээ элбэгээр бэлэдхэhэн байгаа. Колхозой пилорама барилгые хюрөөдэгдэhэн материалаар гүйсэд хангана.

Маленковой нэрэмжэтэ колхозой барилгашад ябажа байгаа барилгын hара соо барилгын хүдэлмэриин темпые улам түргэдхэбэ. Тэдэнэр 600 хониной ба 20 тугалай байха нэгэ-нэгэ байрануудые hаяар барижа дүүргэхын түлөө эсэшэгүйгөөр хүдэлмэрилнэ. Барилгын hарын эсэс болотор тэдэнэр үшөө үнеэдэй ба шубуудай байрануудай торхыень бодхоохо юм. Энэ бригадынхид жэл бүри байрануудые барижа, ниитынгээ адуу малые дулаан байрануудаар хангадаг, тиигэжэ малаа тобир тарганаар, хоролтогүйгөөр ондо оруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ арга боломжо малшадта олгодог байна. Тэрэшэлэн «Улаан Туяа» колхоз барилгын хүдэлмэриие муу бэшээр ябуулна. Колхозой 8 барилгашад бригадир нүхэр Осипов түрүүтэй 500 хониной байха байра барижа дүүргээд, тугалай байра барихын тула модо бэлэдхэжэ байна.

Гэхэтэй хамта, аймагай олохон колхозууд малай байра барилгын шухала удхашанарые ойлгонгүй, энэ хүдэлмэриие эхилээдүй гү, али ехээр удааруулжа байха юм. Жэшээлхэдэ, Комсомольско сомоной «Путь к социализму» колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Цыбиков) хамта дээрээ 880 толгой малай байха байрануудые бариха ёhотой аад, юушье хээгүй. Эндэ 14 хүнhөө бүридэhэн барилгын бригада хүдэлмэрилхэ байhан аад, оройдоо 3—4 хүн хүдэлмэрилнэ. Тиихэдээшье малай байра бэшэ, харин гэр барижа байха юм. Мүн энэ сомоной Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Фомин «хүн үгы» гэжэ шал худалаар шалтаад, барилгын хүдэлмэри огто эмхидхэгдээгүй байhаар. Исингын сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ томодхогдоhон колхоз хабартаа бага зэргэ барилга хэбэшье, мүнөө энэ хүдэлмэрээ зогсоожорхиhон байха юм. Барилгашадынь мүнөө ондоо хүдэлмэридэ табигдажа, шаргын үргэ матажа байдаг.

Малай байра барилгада иимэ харюусалгагүйгөөр хандадаг ябадалаа дары болюулжа, барилгын стахановска hарын турша соо барилгын хүдэлмэридэ эрид хубилалта хэхэ, малдаа дулаан байрануудые олоор бариха гээшэ эндэхи колхозуудай мүнөөдэрэй шухала зорилго болоно.

Ц. Дугаров.

Малай байра барилгые түргэдхэхэ

Хабарай тарилгын халуун хүдэлмэри үнгэргэжэ, хаа хаанагүй малай байра барилгые үргэн далайсатайгаар ябуулха саг ерэбэ. Юуб гэхэдэ, түсэбэй ёhоор хараалагдаhан барилганудые үбhэ хуряалгын кампаниин урда тээ барижа, заабол дүүргэхэ хэрэгтэй бшуу. Хэрбээ мүнөө үедэ малай байрануудые барилгын ехэнхи хубииень дүүргэжэ шадаагүй hаа, хожом энэ хүдэлмэриие малай үбэлжэлгэдэ оротор хэжэ дүүргэхэнь бэрхэтэй болохо байна. Тиимэhээ Закаменай аймагай түрүү колхозууд барилгын бригаданудые олон хүнүүдээр бүридхөөд, энэ хүдэлмэриие эмхитэй hайнаар үнгэргэжэ байна.

Адуу малаа уужам ба дулаан байраар гүйсэд хангалга хадаа малажалhаа олзо доход абалгые эрид дээшэлүүлхэ, малаа хоролтогүйгөөр, тобир тарганаар ондо оруулха хэрэгтэ hайнаар нүлөөлдэг. Иимэhээ энэ хүдэлмэридэ онсо анхарал хандуулха, барилгын бригадые олон хүнүүдээр бүридхэжэ, түсэбэй ёhоор хараалагдаhан малай байрын барилгануудые эрхэбэшэ дүүргэхэ ёhотой.

Гэхэ зуура, Закаменай аймагай Хамниин сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхоз (правлениинь түрүүлэгшэ Гомбо Доржиев) энэ хүдэлмэриие тоогоогүй байhаар. Барилгын бригадын нэрэ зүүжэ, 4 хүн (ахалагшань Цырен Батажапов) малнуудые үбэлэй байраhаа зунай байрада гаргалтын үедэ малай байрануудые заhабарилhан байгаа. Тусгаар барилгын бригада энэ колхоздо мүнөө болотор эмхидхэгдээгүй, түсэбэй ёhоор хараалагдаhан малай типовой байранууд баригдажа эхилэгдээгүй байха юм.

Аймагай хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй управлениин хараалhан түсэбөөр тус колхоз 50 үнеэдэй нэгэ байра, 50 тугалай, 100 хониной, 25 гахайн, 1000 тахяагай байха нэгэ-нэгэ байрануудые бариха байгаа. Теэд мүнөө нэгэшье байра баригдаагүй байха юм.

Эдэ байрануудые барихын түлөө нилээд ехэ хэмжээнэй модон хэрэгтэй. Гэбэшье, оройдоо 260 кубометр модон ойдо бэлэдхэгдэhэн аад, үшөө шэрэгдээгүй байhаар.

Мүнөө малай байра бариха тон зохистой саг ерээ. Малай байра барилгын hара соносхогдонхой. Теэд энэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд малай байра барилгада харюусалгагүйгөөр хандана.

Саашадаа иимэ байдалые тэсэхын аргагүй. Ойрын үдэрнүүдтэ олон хүнүүдээр барилгын бригада бүридхэхэ, тэрээнэй hайнаар хүдэлмэрилхэ ябадал хангаха шухала. Барилгашадай дунда социалистическэ мүрысөө үргэнөөр эмхидхэн, бригаданудые бүхы хэрэгсэлнүүдээр гүйсэд хангажа, барилгын хүдэлмэриие эрид түргэдхэхэ хэрэгтэй.

Д. Доржиев.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Үргэн ниитэ ажалшадай дундахи политическэ агитациин хэмжээе эрид дээшэлүүлхэ

Ажалшадай дундахи идеологическа хүдэлмэрие улам һайжаруулха гэһэн КПСС-эй XIX съездын заабаринуудые дүүргэлтэ болгон, Бичурын аймагай партийна организаци аймаг дотороо ниитэ-политическэ ба культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэрие һайжаруулха талаар хэдэ хэдэн хэмжээнүүдые абаһан байна.

Һүүлэй үедэ идеологическа хүдэлмэриин асуудалнууд КПСС-эй айкомой бюрогой заседанинууд, мүн партийна эхин организацинуудай суглаанууд дээрэ хэдэн удаа зүбшэн хэлсэгдэһэн байна.

Мүн агитколлективүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй зүблөөн, аймагай агитаторнуудай семинар үнгэргэгдөө. Хүн зондо кино харуулга зарим тэды һайжараа. Аймагай колхоз, МТС, тосхон бүхэндэ һара соогоо 3—4 дахинһаа үсөөн бэшээр кинокартинанууд харуулагдадаг болоо.

Тиибэшье, аймагай ажалшадай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри үшөө хангалтагүйгөөр ябуулагдана гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Политическэ хүдэлмэри зарим ушарта идейнэшье, эмхидхэлэйнгээшье талаар дутагдалтайгаар, аймагай ажалшадай урда табигдаһан ажахын-политическэ бодото зорилгонуудтай нигта холбоогүйгөөр хэгдэнэ.

Теэд Бичурта политическэ агитаци ямар дутагдалнуудтайгаар ябуулагданаб? Тус аймагай ажалшадай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри эрид һайжаруулхын, тэрэнэй нүлөөе бүри ехэ болгохын тулада юу хэхэ хэрэгтэйб?

I. АГИТКОЛЛЕКТИВҮҮДЫЕ БЭХИЖҮҮЛХЭ, АГИТАТОРНУУДТА ҮДЭР БҮРИИН ТУҺАЛАМЖА ҮЗҮҮЛХЭ

Ажалшадай дундахи политическэ агитациин хэмжээн, түбхын түрүүндэ, партийна эхин организацинуудай агитколлективүүдэй ажал-ябуулгаһаа, агитаторнуудай хүдэлмэриһөө дулдыдаха бшуу. Тиимэһээ агитаторнуудай хүдэлмэрие үдэр бүри хүтэлбэрилхэ ба хинан шалгаха, тэдэниие һургаха, агитаторнуудта методическа туһаламжа үзүүлжэ байха; агитколлективүүдые дам саашадань бэхижүүлхэ гээшэ партиин айкомой, партийна эхин организацинуудай хойшолуулагдашагүй зорилго мүн болоно.

Агитаторнуудай хүдэлмэрие партиин айком, партийна эхин организацинууд мүнөө хайшан гэжэ хүтэлбэрилнэб?

Энээн тухайда партиин айкомһоо юушье мэдэхын аргагүй байба.

— Ниитэ-политическэ ямар хүдэлмэри хэжэ байһан тухайгаа партийна эхин организацинуудай секретарьнууд манда ямаршье мэдээ хүргэдэггүй. Колхозуудта, МТС-үүдтэ өөһэдөө ошоо хадаа энээн тухайда һайнаар мэдэжэ ерэхэ байхат, — гээд партиин айкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша нүхэр Суетин манда дуҺадхаба.

Тиихэ хэрэгтэй болобобди.

...Логовскиин нэрэмжэтэ колхоз. Парторганизациинь секретарьта байһан списогэй ёһоор эндэ 12 агитаторнууд тоологдоно. Теэд энэ список табигдаһаар жэл тухай болоо юм. Эдэ агитаторнуудай заримаиинь колхоз дээрээ үнинэй байгаашьегүй, үлэгшэ заримань агитационно-ниитын энэ гэхэ хүдэлмэри хэнэшьегүй.

Хүдэлмэреэ хэрээр агитаторнуудай хэжэ байһан тухайда, ямар темэнүүдээр хөөрэлдөөнүүдэй үнгэргэгдэһэн тухайда тус парторганизациин секретарь нүхэр Соковиков өөдтэй юумэ хэлэжэ үгэбэгүй, хэзээ агитаторнуудай семинар үнгэргэһэнөөшье тэрэ мартажархиһан байба.

— Агитколлективыемнай клубые даагша хүтэлбэрилдэг, хэн агитаторай ямараар хүдэлмэрилжэ байһые тэрэл һайн мэдэхэ байха,—гэжэ нүхэр Соковиков манда хөөрэбэ.

Үнэхөөрөөшье парторганизациин секретарь агитколлективээ хүтэлбэрилдэггүй, агитаторнуудай үнгэргэһэн хөөрэлдөөнүүдэй идейнэ удхые һонирходоггүй байба. Агитаторай хөөрэлдөө үнгэргэхэ үедэ нүхэр Соковиков нэгэшье удаа байлсаагүй, агитколлективэй хүдэлмэриин түсэб огто табидаггүй, агитаторнуудай семинар үнгэргэдэггүй юм. Тэрэ хадаа агитаторнуудайнгаа хүдэлмэрие өөрөө хүтэлбэрилхэ ёһотой байһан аад, юундэшьеб энэ уялгаяа клубые даагшада даалгажа үгэһэн байна.

— Агитколлективээ парторганизациин секретарь өөрөө хүтэлбэрилхэ ёһотой юм, — гэжэ манай хэлэхэдэ, тэрэ ехэ гайхаһан хэбэртэй болоод нигэжэ асууба:

— Тиихэдээ клубые даагша юу хэхэ ёһотой болоно гээшэб? Агитколлективээ өөрөө хүтэлбэрилхэ ёһотойш гэжэ партиин айкомой хүдэлмэрилэгшэд энээнһээ урда тээ намда хэлэдэггүй байгаал.

Агитаторнуудай хүдэлмэриин хойноһоо тус партийна организациин ямаршье хиналта табидаггүй дээрэһээнь колхозниугуудай дунда тэдэнэр политическэ хүдэлмэри ябуулхаяа болишоһон байха юм.

Гансашье Логовскиин нэрэмжэтэ колхозой агитколлектив иимэ муугаар хүдэлмэрилнэ бэшэ, мүн иимэрхүү дутагдалнууд тус аймаг доторхи бусадшье агитколлективүүдэй хүдэлмэридэ үзэгдэнэ. Маленковой, Молотовой, Сталинай, (Н. Сретенска), Ворошиловай, Калининай нэрэмжэтэ, «В Защиту мира» колхозуудай, Окино-Ключевскойин ба Бага-Куналейн МТС-үүдэй парторганизацинуудай агитколлективүүд хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилнэ.

Агитаторнуудай хүдэлмэрие хүтэлбэрилгэдэхи гол дутагдалнуудынь эндэ юуб гэхэдэ, түбхын түрүүндэ, агитаторнуудаар эгээл бэлэдхэл һайнтай хүнүүдые, хүн зоной дунда хүндэтэй болоһон партиин гэшүүдые ба партийнабэшэ эдэбхитэдые дэбжүүлхэ хэрэгтэ партиин айком ба партийна эхин организацинууд ёһотой анхарал хандуулнагүй. Олонхи партийна организацинууд, тэдэнэй секретарьнууд агитаторнуудай политическэ ба культурна хэмжээе дээшэлүүлхын, агитационно хүдэлмэриин мэргэжэл шадабарида тэдэниие һургахын, бодото туһаламжа тэдэнэртэ үзүүлхын түлөө оролдоногүй, Агитаторнуудай хүдэлмэриин хойноһоо саг үргэлжын хиналта табигданагүй. Агитаторай тоосоон партийна суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдэдэггүй байха юм.

Тиихэдэ, агитаторнуудай семинар, зүблөөнүүдшье ёһотой һайнаар үнгэргэгдэнэгүй. Маленковой, Ворошиловай, Сталинай, Кировэй, Логовскиин, Калининай нэрэмжэтэ ба бусад колхозуудта хабарай тарилгын эхилһээр агитаторнуудай зүблөөнүүд ба семинарнууд оройдоо үнгэргэгдөөгүй.

Эдэ бүхы дутагдалнуудые партиин айком мэдэнэ гээшэ гү?

— Эдэ дутагдалнууд манда яһала мэдээжэ, — гэжэ партиин айкомой секретарь нүхэр Афанасьев хөөрэбэ,—бидэнэр хододоо колхозуудта, МТС-үүдтэ ошодог, партийна организацинуудай секретарьнуудтай яһала хөөрэлдэдэг, агитаторнуудта туһаламжашье үзүүлдэг гээшэбди. Теэд...

Теэд, «ашаанинь һууридаал байһан зангаараа» гэгшын ухаанай агитаторнуудайнь хүдэлмэри хангалтагүй байһан зандаал байна.

Колхозуудта ба МТС-үүдтэ партиин айкомой хүдэлмэрилэгшэд үсөөн ошодог гэхын аргагүй. Жэшээнь, Окино-Ключевскойн МТС-эй харьяата колхозуудта партиин айкомой секретарьнууд, таһагуудые даагшанар, инструкторнууд бултадаа май һара соо ошоһон байгаа. Гэбэшье, ехэнхидээ ажахын хэрэгүүдээр тэдэнэр һамаараад лэ, партийно-политическэ хүдэлмэриин асуудалнуудта ёһотой анхарал хандуулангүй бусадаг байба.

Теэд агитаторнуудай хүдэлмэрие эрид һайжаруулхын тулада юу хэхэ хэрэгтэйб?

Агитаторнуудай ажал-ябуулгын түлөө партийна эхин организацинуудай секретарьнуудай харюусалгые дээшэлүүлхэ, агитколлективүүдые бүхы хэмжээгээр бэхижүүлхэ, агитаторнуудта теоретическэ болон методическа үдэр бүриин туһаламжа үзүүлжэ байха шухала.

II. УДХА ТҮГЭЛДЭР ЭЛИДХЭЛ БА ЛЕКЦИНҮҮДЫЕ ОЛООР УНШАЖА БАЙХА

Политическэ агитациин идейнэ хэмжээе дээшэлүүлхэ шухала условинуудай нэгэниинь юуб гэхэдэ, агитационно-пропагандистска хүдэлмэридэ партийна болон советскэ хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдые саг үргэлжэ хабаадуулха хэрэг мүн болоно. Тэдэнэр ажалшадай дунда политическэ элидхэлнүүдые, лекцинүүдые хододоо үнгэргэжэ байха уялгатай.

Партиин Бичурын айкомой мэдээнэй ёһоор, эндэхи ажалшадай дунда лекци, элидхэлнүүд яһала үнгэргэгдэдэг гэжэ һанахаар байна. Жэшээнь, КПСС-эй обкомдо партиин айкомой үгэһэн мэдээнэй ёһоор, энэ жэлэй 5 һара соо аймаг доторнь 700 шахуу элидхэл, лекцинүүд уншагдаа.

Гэбэшье, партиин айкомой элидхэлшэдэй ба лекторнуудэй группануудай хүдэлмэритэй һайнаар танилсаад байхадаа урмаа таһархаар байба. Жэшээнь, тус группанууд 40 гэшүүдһээ бүридэнхэй. Элидхэлшэдээр ба лекторнуудээр аймагай партийна болон советскэ хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд — партиин айкомой секретарьнууд, таһагуудые даагшанар, аймгүйсэдкомой харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд, багшанар, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, врачууд томилогдонхой. Теэд тэдэнэй олонхинь ниитэ-политическэ ба пропагандистска хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсанагүй. Энэ жэлэй үнгэрэгшэ 5 һарын туршада партиин айкомой секретарь нүхэр Попов, аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Федотов, тэрэнэй орлогшо нүхэр Рузанов, аймагай газетын редактор нүхэр Смолин ба бусад ехэдээл һаа нэгэ—нэгэ лекци гү, али зариманиинь гансашье лекци уншаагүй байба.

Зарим элидхэлшэд бэлэн лекци, элидхэлнүүдые уншаад лэ, харин өөһэдөө лекцинүүдые творческоор зохёохо хэрэгтэ багаар анхаралаа хандуулна.

Тиихэдэ, партиин айком, тэрэнэй секретарьнууд нүхэд Попов ба Афанасьев гэгшэд лекторнуудэй, элидхэлшэдэй группануудые ёһотойгоор хүтэлбэрилдэггүй юм. Элидхэлшэдэй, лекторнуудэй зүблөөнүүд саг соогоо үнгэргэгдэнэгүй, тэдэнэртэ зохистой туһаламжа үзүүлэгдэнэгүй.

Лекторнуудэй ба элидхэлшэдэй группануудай хүдэлмэрие эрид һайжаруулха, ниитэ-политическэ ба пропагандистска хүдэлмэридэ партийна, советскэ хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдые эдэбхитэйгээр хабаадуулха гээшэ партиин айкомой хойшолуулагдашагүй зорилго мүн.

Гадна, политическэ хүдэлмэрие тодорхойгоор, аймагайнгаа ажабайдалтай нигта холбоотойгоор ябуулха, социалистическэ мүрысөө эмхидхэхэ хэрэгтэ ёһо тэдыгээр хандадаг ябадалаа усадхаха шухала.

III. АЖАХЫН БА ПОЛИТИЧЕСКЭ ХҮДЭЛМЭРИНҮҮДЫЕ НИГТА ХОЛБООТОЙГООР ЯБУУЛХА

Партийно-политическэ хүдэлмэри гээшэ ажахын хүдэлмэрие амжалтатайгаар ябуулха үндэһэ һуури мүн.

Гэбэшье, Бичурын аймагай олохон партийна организацинууд ажахын зорилгонуудые шиидхэхэ хэрэгтэй ниитэ-политическэ хүдэлмэрие нигтаар холбожо ябуулнагүй. Олохон колхозуудта, мүн МТС-үүдтэ ниитэ-политическэ хүдэлмэри тон хангалтагүйгөөр табигданхай. Партиин аймагай комитет ажахын асуудалнуудые шиидхэлгэтэй политическэ хүдэлмэрие зүбөөр зохилдуулан ябуулха хэрэгтэ партийна эхин организацинуудые хүсэдөөр һурганагүй.

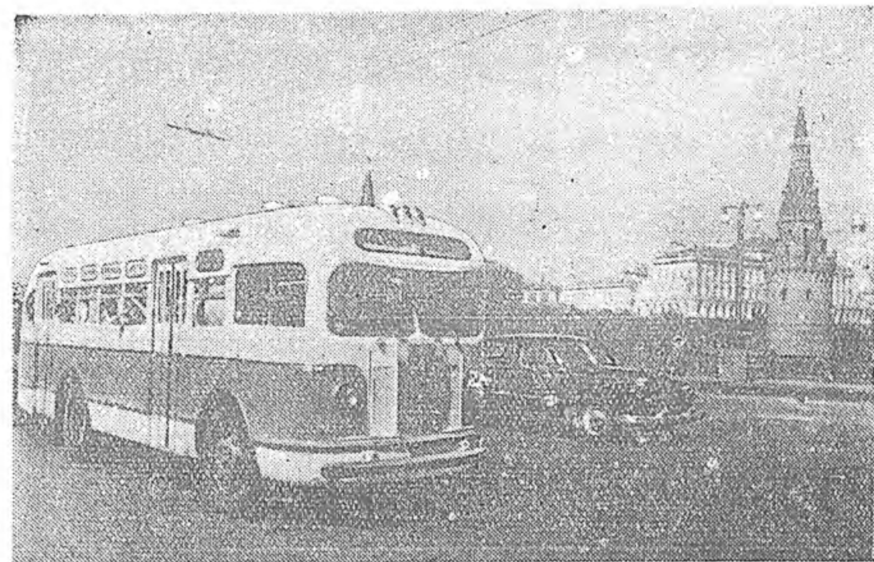
Тэрэшэлэн колхозуудай, МТС-үүдэй зарим хүтэлбэрилэгшэд социалистическэ мүрысөө хүтэлбэрилгэдэ ёһо тэдыгээр хандана. Энээн тухайда нэгэ иимэ жэшээ абажа харуулая. Тракторна бригаданууд хоорондоо мүрысэнэ, тракторист бүхэн өөртөө тусгаар уялга абанхай гэжэ Бичурын ба Бага-Куналейн МТС-үүдэй директорнуудые политическэ талаарнь орлогшонор баталба. Теэд МТС-эй директорнууд, директорнуудые политическэ талаарнь орлогшонор, партийна эхин организацинуудай секретарьнууд мүрысөөнэй дүнгүүдые хаа яа согсолдог, тэдэниие бригадануудай үйлэдбэриин зүблөөнүүд дээрэ зүбшэн хэлсэдэггүй байба. Мүрысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, түрүүшүүлэй дүй дүршэлые олоной дунда дэлгэрүүлхэ зорилгоор партиин айком, колхозуудай ба МТС-үүдэй партийна эхин организацинууд харуулан ойлгуулха агитациие —ханын газетые, показателиин ба хүндэлэлэй доскануудые, аймагай газетые, эндэхи культурна гэгээрэлэй эмхи зургаануудые, нүүдэл радиостанцинуудые ёһотойгоор хэрэглэнэгүй.

Аймагай ажалшадай дунда политическэ хүдэлмэриин хангалтагүйгөөр табигдаһан ушар ажахын асуудалнуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ хэрэгтэ муу нүлөө үзүүлнэ. Аймагай олохон колхозууд жэлһээ жэл бүри ажахын-политическэ кампанинуудые хангалтагүйгөөр үнгэргэнэ, ниитын малажалые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбые гүйсэд дүүргэнэгүй. Зарим колхозуудта ажалай журам һула байна, хүдөө ажахын артелиин Уставые эбдэхэ баримтанууд үзэгдэнэ.

***

Тус аймагай ажалшадай дундахи ниитэ-политическэ хүдэлмэридэ бии байгаа, эдэ бүхы горьтойхон дутагдалнууд юу харуулнаб гэхэдэ, партиин Бичурын айком болбол КПСС-эй XIX съездын ба областной XVII партийна конференциин шиидхэбэринүүдые хангалтагүйгөөр дүүргэнэ, ажалшадай дунда ябуулагдаха политическэ хүдэлмэриин түлөө партийна эхин организацинуудай секретарьнуудай, идеологическа эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдэй урда шанга эрилтэ табинагүй, тэдэнэй харюусалга эрид дээшэлүүлэгдэнэгүй.

Ц. ДОНДУКОВ.

Москва. Москва—Харьков—Симферополь—Ялта гэжэ автобусно линии дээрэ зунай расписани бии болгогдоо. Нэгэдэхи классай 2 автобус үдэр бүри Москваһаа Ялта руу ошоно. Тэрээнһээ гадна, 3 машина Симферополь хүрэтэр, 2 машина Харьков хүрэтэр ошохо байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Москва—Ялта линии дээрэ ябагша нэгэдэхи классай автобус шулуун хүүргэ дээрэ ябажа байна. ТАСС-эй фотохронико.

Харгы заһабарилгын һара

Харгы заһабарилгын түсэбые дүүргэхэ шухала

Аймаг дотор харгы заһабарилгын һара үнгэргэхэ тухай асуудал майн 16-най үдэр Торийн аймгүйсэдкомой заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ һэн.

Колхозуудта харгы заһабарилха талаар түсэб хараалагдаад, июниин 1-һээ июлиин 1 болотор аймаг дотор харгы заһабарилгын һара соносхогдоһон юм. Тиигэжэ энэ хүдэлмэри эхилээ һэн. Июниин 1-нэй мэдээгээр, харгы заһабарилгаар энэ жэлэй түсэб бүхы дээрээ 20 процент дүүргэгдэһэн байгаа һаа, июниин 15-най мэдээгээр энэ хүдэлмэри 59 процент дүүргэгдэбэ.

Аймагай зарим колхозууд харгы заһабарилгаар һарын соносхогдоһонһоо хойшо энэ хүдэлмэрие муу бэшээр ябуулна. «Заветы Ильича» колхоз (правлениинь түрүүлэгшэ нүхэр Ж. Бадмаев) харгы заһабарилгаар жэлэйнгээ түсэбые 100 процент дүүргэбэ. Энэ колхоз 1000 метр харгыда капитальна, 2500 метр харгыда бага зэргын заһабаринуудые хэһэн байна. Тиихэдэ, түсэбэй ёһоор хараалагдаһан хайр шулуу, модо гэхэ мэтые бэлэдхэхэ түсэбөө дүүргээ. Мүн «Путь Ленина», Сталинай, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозууд харгы заһабарилга дээрэ муу бэшээр ажаллажа, жэлэйнгээ түсэбые 73—95 процент хүрэтэр дүүргэһэн байна.

Гэхэ зуура, аймагай зарим колхозууд харгын хүдэлмэридэ хайша хэрэгээр хандана. «Улаан Тори» колхоз 1000 метр харгыда капитальна заһабари хэхэ байһанаа, юушье хээгүй, 3000 метр харгыда бага зэргын заһабари хэхын орондо, 1500 метртэ хэһэн, 350 кубометр хайр шулуу бэлэдхэхэ байһанаа 25 кубометр бэлэдхэһэн байха юм.

Энэ колхоздо юундэ иимэ ушар тохёолдооб гэхэдэ, тус колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Борбоев харгы заһабарилгада анхаралаа хандуулаагүй, харгын хүдэлмэридэ колхозниугуудые мори унаатайгаар түсэбэй ёһоор гаргаагүй байһаар. Энэ колхозһоо үсөөхэн хүнүүд харгын хүдэлмэридэ гарабашье, бүтээсэ багатайгаар ажаллана, нэгэ үдэр хүдэлөөд, нүгөө үдэрынь тэдэнэр ондоо ажалда табигдадаг байна.

Тиихэдэ, «Коммунизм», Калининай нэрэмжэтэ колхозууд заһабарилгаар жэлэйнгээ түсэб оройдоо 24—32 процент дүүргэһэн байна. Дурсагдаһан колхозуудай правлениин түрүүлэгшэнэр нүхэд Кречетов ба Будунов гэгшэд харгы заһабарилгын хүдэлмэридэ харюусалгагүйгөөр хандана, энээндэ түсэбэй ёһоор хараалагдаһан хүнүүдые ба мори унаа гүйсэд гарганагүй.

Ушар иимэһээ, аймаг дотор бүхыдэнь абажа хараха болоо һаа, нютагай харгынуудые заһабарилха хүдэлмэринүүд үшөөл хангалтагүйгөөр ябана.

Д. Доржиев.

Түсэбөө 15 үдэрөөр урид дүүргэбэ

Заиграйн аймагай Тельманэй, Орджоникидзын, XVIII партсъездын, Кагановичын нэрэмжэтэ колхозуудай гэшүүд харгы заһабарилгаар республика дотор соносхогдоһон һарын үедэ эдэбхитэйгээр ажаллажа, энэ хүдэлмэриин түсэбые болзорһоонь 15 үдэр урид дүүргээд, мүнөө 1954 оной түсэбөөр ажаллажа байна.

Б. Цыреторов.

Үдэрэй темэдэ

Соносхол ба бодото байдал

Байгша оной июниин 7-ной амаралтын үдэр Сэлэнгын нэгэ аралда Улан-Удын ажалшадай сэнгэлгэ болохонь гэжэ радио соносхоо һэн. Теэд тэрэ үдэр пароходой ябаагүй дээрэһээ олон зон Сэлэнгын эрье хүрөөд, һөөргөө бусаһан байгаа.

Уданшьегүй нүгөө амаралта болобо. Июниин 14-нэй үглөөгүүр эртэ радиогоор иимэ соносхол тунхатлагдаба: «Энэ үдэр, мүн удаадахи амаралтын үдэрнүүдтэшье Сэлэнгын баруун эрьедэ «Морин арал» дээрэ олон зоной хабаадалгатай сэнгэлгэ үдэрэй 12 часта эхилхэ. Пристаньһаа арал хүрэтэр «Чойбалсан» гэжэ пароход, нэгэ катер ябажа байха». Энэ мэдээсэлые горсоведэй культурно-гэгээрэлэй таһагые даагша нүхэр Шумская хэһэн байгаа. Теэд тэрэ үдэр олон зон гэр бүлөөрөө Сэлэнгын эрьедэ ерэжэ, пароход хүлеэгээд һула һалаа һэн. Юуб гэхэдэ, тэрэ үдэр амархаяа ерэһэн ажалшадые зөөхэ ёһотой пароход Сэлэнгэ үгсэжэ гарашаһан байгаа.

«Чойбалсан» пароход тухай пристаниин диспетчерһээ асуухада, тэрэ хүнэй урдаһаа:

—Юун арал? Би юушье мэдэнэгүйб, намда тиимэ юумэ хүн хэлээгүй. Пароход расписаниараа рейсдэ гараа,—гэһэнэйнгээ удаа «эдэшни мүнөөдэр намда амар заяа үзүүлхээ болёо ёһотой»,—гэжэ аман соогоо гэмэржэ һууба.

Тииһээр байтар бүри дээрэ, Сэлэнгэ Үдэ хоёрой уулзуурай наанахана катераар хүнүүдые зөөжэ байна гэжэ үгэ хүүр тараба. Тэндэ ошоходо катершье гэхэдэ катер бэшэ, моторной томохон онгосые олон зон тойрошонхой, хөөрсэгэнэжэ байба. Теэд гэр бүлөөрөө ерэһэн үхибүүдтэй зон тэрээндэ һууха аяа айжа һөөргөө бусаһад. Тэдэнэрэй айһаниинье гайхалтай бэшэ, юуб гэхэдэ, тэрэ онгосоло 7—8 хүнэй орондо аяар 13—14 хүн багтахыса шахалдажа һуугаад гаранад. Гадна, тэрэ онгосо арал гарахаяа ерэһэн хүнүүдые зөөжэ үрдихэшьегүй байгаа. Ушар иимэһээ олон хүнүүд һөөргөө бусаһан байна.

Арад зоной амаржа сэнгэхэ ёһотой энэ газарта, элдэб культурна зугаа, наадан муугаар эмхидхэгдэһэн байба. Танцын талмай түхеэрэгдээгүй. Буфедүүдэй олоор табигдаһан байбашье, тэрээндэ архи болон хүйтэн хоолһоо бэшэ юумэн хомор байгаа.

Зунай үедэ городой ажалшадай амаралтынгаа үдэрые һайнаар үнгэргэхынь тулада бүхы услови байтуулха хэрэгтэй. Гадна, олониитын хабаадалгатай нааданууды эмхидхэхын тула эндэ массовигые томилхо, транспорт һайжаруулха шухала.

Энэ талаар Улан-Удын городской Соведэй гүйсэдхэхэ комитет зохихо хэмжээ абаха зэргэтэй.

Ж. Дондуков.

НОМ—МАНАЙ ЭРХИМ ХАНИ МҮН

☆☆

Уншагшадай тоо олошорно

Һуралсаха, ажабайдалаа улам культурна болгоходомнай ном бидэнэртэ саг үргэлжэ туһалдаг. Тиимэһээ советскэ хүнүүд хүгшэн, залуугүй номдо туйлай ехээр дурладаг болонхой.

Ородой агууехэ уранзохёолшо-революционер Алексей Максимович Горький номдо дурлаха тухайда нигэжэ бэшэһэн юм: «Номдо дурлагты... тэрэ хадаа танай ажабайдалые һайжаруулха ба олон янзын һанал бодол болон событинуудые ойлгоходотнай туһалха».

Советскэ хүнүүдэй номдо ехээр дурладаг болоһые манай республикын жэшээ дээрэшье эли тодоор хаража болохоор байна.

БМАССР-эй Роскниготоргын магазинууд 1952 оной турша соо республикын ажалшадта 6 миллион 956 мянган түхэригэй ном худалдаа. Тэрэшэлэн үнгэрэгшэ жэлэй һүүл багаар үнгэргэгдэһэн номой һара соо Улан-Удэ городой ажалшадта 445 мянган түхэригэй ном худалдагдаһан байха юм. Эдэ тоо баримтанууд юу харуулнаб гэхэдэ, советскэ хүнүүдэй материальна ажана һайн байдалай саг үргэлжэ һайжаржа байһантай хамта, мүн тэдэнэрэй культурна эрилтын дээшэлһэниие гэршэлнэ.

Республикын олон тоото ажалшад өөрынгөө библиотекэтэй болоожо байна. Эдэнэрэй тоо жэл ерэхэ бүри олошорно. Гансахан 1952 оной турша соо гэртээ ном захигшадай тоо 6 мянгаһаа дээшэ болоһон байха юм. Ажалшадай өөһэдэйнь библиотекэнүүдтэ ородой литературын ба марксизм-ленинизмын классигуудай зохёолнуудһаа гадна, мүн советскэ уранзохёолшодой, эб найрамдалай түлөө элитэ тэмсэлшэдэй, уласхоорондын Сталинска шангай лауреадуудай номууд байдаг. Ажалшадай библиотекэнүүдтэ тэрэшэлэн техническэ, медицинскэ, мүн бусадшье литература байдаг юм.

Республикын ажалшад өөрынгөө библиотекэ соохи номуудые уншахаһаа гадна, мүн гүрэнэй библиотекэһээ шухала хэрэгтэй номуудые абажа уншаха арга боломжотой болонхой. Республикын городууд болон аймагуудта хэдэн зуугаад библиотекэнүүд бии. Эдэ библиотекэнүүдэй эгээн ехэнь болохо Горькиин нэрэмжэтэ республиканска библиотекэ номой ехэ фондтой юм. Тус библиотекэдэ 10 мянга гаран уншагшад тоологдоно. Номдо дурлагшадай тоо нигэжэ жэл бүри олошорно.

И. Колосов.

Утаата тосхондохи библиотекэдэ

Закаменай аймагай Утаата тосхондо хүдөөгэй библиотекэ бии. Энэ библиотекэ 1952 ондо нээгдэһэн юм.

Тэрээниие даагша Анна Дармаева библиотекын хүдэлмэрие һайжаруулхын, уншагшадай тоое олошоруулхын тула оролдосотойгоор ажаллана.

Библиотекэ соо ороходо элдэб лозунгнууд, вождьнорой портредүүд хүнэй анхаралые хандуулдаг.

Уншагшад сүлөөтэй сагтаа эндэ ерэжэ, элдэб һонин номуудые, газетэ, журналнуудые уншахаһаа гадна, шатар, даам табидаг.

С. Доржиев.

☆

Библиотекые даагша Сувор Буханеев

Хэжэнгын аймагай Чесанын сомоной хүдөөгэй библиотекые даагшаар 70 наһатай үбгэн Сувор Буханеев хүдэлмэрилдэг юм.

Библиотекэдэнь мүнөө 2300 гаран элдэб номууд тоологдоно. Номой олошорхо бүри мүн уншагшадайншье тоо олошорно. Мүнөө эндэ 300 гаран уншагшад тоологдоно. Библиотекэдэ ороходо һаруул сэбэр, культурнаар шэмэглэнхэй ба уншалгын залда хүн хододоо олон байдаг. Сувор Буханеевич уншагшадта һонирхолтой номуудые шэлэжэ үгэдэг, ойлгогдоогүй асуудалнуудтань тодорхой харюу үгэдэг юм. Библиотекын дэргэдэ 8 хүнһөө бүридэһэн уранһайханай самодеятельностиин кружок саг үргэлжэ хүдэлмэрилнэ. Энэ кружогто Чесанын долоон жэлэй һургуулиин багшанар, тосхоной комсомолецууд, залуушуул эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг. Нүхэр Буханеев ажалшадай дунда ном тараалгые һайжаруулхын тула долоон хоног бүри нүүдэл библиотекэ эмхидхэжэ, малажалай фермэнүүд болон полевой бригадануудта гаргахаһаа гадна, колхозниугуудай дунда элдэб һонирхолтой хөөрэлдөө эмхидхэдэг юм. Нүхэр Сувор Буханеевичын оролдолгоор «Коммунизм» колхозой Шэбэртэ, Бамбын Адаг, Хүсөөтэ гэжэ малажалай фермэнүүдтэ улаан булангууд эмхидхэгдээ. Эдэ улаан булангуудта газетэ, журнал болон номууд саг үргэлжэ эльгээгдэжэ байдаг.

Сувор Буханеевич оролдосотой ажалайнгаа түлөө ажалшадай дунда хүндэтэй болонхой.

П. Содбоев.

ФЕЛЬЕТОН

Холбоевой кормушка, хуули буса захиралтанууд тухайнь...

Огторгойдо гансашье үүлэгүй элмэг гоё байгаа һэн. Хэжэнгэдэ ая наашадаашье иимэ зохид үдэр болоогүй. Зунай наранай хурса гэрэл кабинедэй сонхонуудаар нэбтэржэ, улаан сугсага бүреэһэтэй стол руу улам улам дүтэлһэн мэтэ болоно.

Албан тушаалайнгаа газарта дүүгааша хүн—ажалшадай депутатнуудай аймсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Е. Н. Холбоев хажуудаа байһан хоёр телефоноор ээлжээлүүлэн хөөрэлдэсэгөөһэнэй хойно гүйсэдкомой юрэнхы таһагые даагша нүхэр Михайловые дуудажа хэлэбэ:

— Зай, хүндэтэ кассир-бухгалтер, мүнөөдэрэй зүблөөндэ мүнгэн жасын журам сахил тухай хөөрэлдэгдэхэнь. Манайдаш энэ талаар ямар гээшэ бэзэ?

—Үгы... харин... тээд баларшаг лэ байна. Мүнөөхи нёдондо жэлэй үлөөжэдһээ үлөөшэ 15 мянга 200 толхообо тоосоон доторнай харуулагдаагүй һэмнай даа.. Хуули журамай ёһоор энэ мүнгэн декабриин 31-нэй үдэр гүрэнэй банкда тушаагдаха зэргэтэй байгаа бшуу. Тээд хүнүүдһээ үри зээлиинь хайлан гэжэ суглуулхабши даа. Тамай нэрэ дээрэшье бэшээтэй 2459 түхэриг 25 мүнг..., — гээд Михайлов дуугай болобо.

— Тэрэшье тэрэ, тэхэшье ямаан. Тоосоондо харуулагдаагүй гэһэн аад, юугээ шашанаш, харин энээнһээл хойшо нарилха хэрэгтэй байна. Зүблөөндэ ерэхэ зонуудые түргэдхэжэ үзэе, — гээд Еши Нимаевич бодолгото болоһон янзатайгаар «Казбек» папиросой хайрсаг сооһоо нэгэ сагаан «хадааһа» гаргажа абаагаад, шэлбынь нүхэ руу бишыхан монсогор хүбэн хэбэ. Уданшьегүй тэрэнэй ама хамараар үсхэн утаан баяжа, газаашаа гараха ябаһан Михайловые далдалан агад уняартан байгаа һэн..

Эндэ зарлагдаһан суглаанай эхилхэ саг хүрэтэр оройдоо 20 минута үлөө. Тээд зүбшэгдэхэ асуудалай хүсэд элибэшэ байһан дээрээ юм гү, али ондоо ямар нэгэн шалтагаанаар гү *Еши Нимаевичын* толгойдо тодорхой дурадхал, һанамжа огто ороногүй. Тиихэлээрнь: «бүхы хүнүүдэй үгэ хэлэһэн хойно, түблэхэ зүйлэй элирүүлэгдэхые үлёэн татаад, болгоомжотойгоор дүүгарха ёһотой гээшэ аабза» гэжэ тэрэ шэбшэнэ.

Тэрэншье зүб. Хүтэлбэрилэгшэ хүн хадаа бэшэ нүхэдэй хэлээшые али бүхы талаһаань шалгажа үзөөд, хуули ёһодо зохихо тобшо гол хэдэг аншал бии ха юм!

...Тиигэһээршье байтар хүнүүд зоорош сугларжа, зэргэ зэргээрээ сууринуудаа эзэлбэ. Эндэ аймагай Советэй бюджетнэ комиссиин гэшүүд, зарим сельсоведүүдэй түрүүлэгшэнэр, госбанкын, финансова таһагай хүдэлмэрилэгшэд, элдэб эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, мүнгэнэй талаар хабаатай бухы «эбэртэнһүүлтэн» сугларанхай.

Аали болохые уряалан, бишыхан хонхо жэнгирбэ... Аймаг дотор мүнгэн жасын хуули ёһоной хэр зэргэ бэелүүлэгдэжэ байһан тухай элидхэл хэхынь тула аймФО-е даагша нүхэр Ушнаевта үгэ үгтэбэ.

— Манай социалистическэ гүрэн, —гээд элидхэлшэ шангашагаар эхилнэ, — хүсэн түгэс ба айхабтар баян, бүхы зөөри арад ниитэдэ хабаатай. Тэрэнние үрин тарин болгохо, үбэршэлхэ ябадал хуулиин ёһоор хатуу шангаар хэһээгдэдэг. Таанар бултадаа ведомство доторой финансова хиналта тухай ба эмхи зургаанууд, предприятинууд болон ажахын организацинуудые шалгаха тухай СССР-эй Совнаркомой 1936 оной тогтоол һайса мэдэнэт. Тиигэбэшье, энэ талаар абажа харахада, манай аймаг тиимэ һайн байдалтай гэхээр бэшэ, —гээд элидхэлшэ хоолойгоо бага зэргэ доро болгоно. — Жэшээлхэдэ, аймагаймнай больницада (ахалагша врачинь нүхэр Осорова) 14700 түхэриг «һалхинда хнидхүүлэгдээ». Доодо-Худанай сомоной Советэй бэшээшэ Дамбаев гүрэнэй 11 мянган түхэриг иишэ тиишэнь үрин тарин болгожорхиһон аад, шалгалта хүүлэхэгүйн түлөө элдэб мэхэ гохо гаргажа ябана. Харин тэрээниисэнь элирүүлэлсэхэ уялгатай байһан аад, энэ сельсоведэй түрүүлэгшэ нүхэр Будажапов ажалшадһаа ороһон самообложениин 1000 түхэриг өөрөө «һэмээхэн хармаанлажархёод», һанаа амар һууна бшуу. Аймагай худалдаа наймаанай газарнуудаар шэбээлһэн жулигууд гансахан үнгэрэгшэ жэлдэ 97 мянган түхэригэй эд бараа хулгайллаа. Иимэ жэшээнүүд мүн бусадшье эмхи зургаануудаар байжа магад. Энээнние болюулхын тула... шалгаха-хинаха..., шангадхаха-түргэдхэхэ..., уялгалха-зууршалха... ёһотойбди, — гээд нүхэр Ушнаев дуугаа дахяад шангадхан элидхэлээ дүүргэбэ...

—Гүрэнэй хуули ёһо наринаар сахиха уялгатай байһан аад, —гэжэ түрүүшээр үгэ хэлэһэн нүхэр тэмдэглэбэ, — аймагай зарим хүтэлбэрилхы тушаалтан өөһэдөө эбдэнэ. Жэшээлхэдэ, аймгүйсэдкомой юрэнхы таһагые даагша Михайлов (мүн кассир, бухгалтерай уялга дүүргэдэг юм) 5 худал акт өөрөө зохёожо бэшээд, 3488 түхэриг мүнгэ «сэбэрээр» далда оруулаа. Энэ хүн Гомбоев, Намдаков, Амбросов, Радионов гэгшэдһээ ой соогоо ургажа байһан 137 кубометр түлеэ «худалдажа абаа бшуу». Аймгүйсэдкомой физкультура ба спортын комитедэй түрүүлэгшэ байһан Биликтуев 452 түхэриг үриеэ түлөөгүйһөө гадна, грамотанууд худалдажа абтаба гэһэн худал данса бэшэжэ, 350 түхэриг «эдижэрхёо». Аймгүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо байһан Дашиев (мүнөө Закаменай аймагай хэлхээ холбооной конторын начальник) 2280 түхэриг бусаахаяа «мартаад» ябашоо. Эдэ нүхэд тушаа юу гэлтэй гээшэб?

— Би энээн тухайда үшөө нэмээхэ хүсэлтэйб,—гэжэ хоёрдохи үгэ хэлэгшэ эхилбэ. — Манай аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Холбоев финансова журам сахиха талаар һайн жэшээ харуулнагүй. Гар табилгатай элдэб саарһа орхёод лэ, кассаһаа тэрэ хэдыдэшье, хэдышье түхэриг абадаг заншалтай бшуу. Мүнөө нүхэр Холбоев 2649 түхэриг 25 мүнгэ үритэй юм. Энээнһээ гадна, аймагай түрүүлэгшээр байха зуураа, тэрэ 3055 түхэриг «командировкын» гэжэ нэрлээд, хуули бусаар абаһан байна. Аймгүйсэдкомоймнай түрүүлэгшэ өөрөө финансова хуули ёһо эбдэжэ, гүрэнэй штатна комиссиин тогтооһон салин хүлһэ хубилгадаг болоо. Жэшээлхэдэ, секретарь-машинисткын салингые 40 түхэригөөр ехэ болгоод, моришоноойхиие бага болгохо гэһэн захиралта тэрэ үгөө бшуу. Хэнэй гаргаһан ямар тогтоолой үндэһөөр нүхэр Холбоев иимэ эрхэтэй болоо гээшэб?

—Манай гүрэнэй хүсэ ехэтэй, баян дэлгэр байһан тухай элидхэлшэ нүхэр Ушнаев тон зүбөөр хэлээ, —гэжэ гурбадахи нүхэр үгэеэ захалба. — Зүгөөр аймагай ажалшадһаа яахадаа хуули буса «нэмэлтэ» түлэбэри абтана гээшэб? Жэшээлхэдэ, нүхэр Холбоевой захиралтаар аймагай элүүрые сахилгын таһагай ба больницын 40 хүдэлмэрилэгшэдһөө 33—33 түхэриг мүнгэн больница бариха «модо отололгодо» суглуулагдаа. Аймпотребсоюзай хүдэлмэрилэгшэ нүхэр Ивановой хэлэһэнэй ёһоор, тэрэ хадаа больницын барилгада 50 түхэриг, Кировэй нэрэмжэтэ колхоздо «үбһэ абахын» тула 50 түхэриг, һургуулиин барилгада 15 түхэриг салин хүлһэнһөө үгэһэн байха юм. Энэ мэтын элдэб «бадаршалга» госбанкын болон бусадшье эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда үнгэргэгдэһэн һураггай. Иимэ хуули буса хэмжээ-ябуулгада ямар сэгнэлтэ үгэхэ ёһотойб?

Энэ бэшэгдэжэ байгаа суглаан бодото дээрээ үшөө үнгэргэгдөөгүй байна. Зүгөөр табигдаһан асуудалнуудые удаан хойшолуулжа боломоор бэшэ, яаралтай.

Эгээл иимэһээ элидхэлшэ болон үгэ хэлэгшэдтэ харюусахынь тула Хэжэнгын аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Холбоевто үгэ үгтэнэ.

И. Тыжебров,
Ч. Рыгзынов.

Студентнэр экзаменаа барижа байна

Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ Бурят-Монголой педагогическа институтда зунай экзаменай сесси эхилээ. Хэдэн зуугаад студентнэр жэлэй турша соо, тэрэшэлэн институт дүүргэжэ гарахаяа байгаашад дүрбэн жэлэй турша соо һураһан һуралсалаараа экзамен барижа байна.

Нэгэдэхи курсынхид һаяхан марксизм-ленинизмын үндэһэ һууряар экзамен бариа. Партиин XIX съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые, «СССР-тэхи социализмын экономическа проблемэнүүд» гэһэн И. В. Сталинай гениальна зохёолые, мүн марксизм-ленинизмын классигуудай бусадшье зохёолнуудые студентнэрэй ямараар ойлгоһые шалгаха хэрэгтэй байба.

Студентнэр асуудалнуудта харюусахадаа булта шахуу үзэһэн материалаа һайн мэдэхэ байһанаа харуулаа. Студент Дугар Лубсандоржиев В. И. Ленинэй байгуулһан «Хүдэлмэришэн ангиие сүлөөлхэ тэмсэлэй союз» тухай, социализмын экономическа гол хуули ёһо тухай асуудалнуудта һайнаар харюусаа. Тэрэшэлэн Сергей Гомбожапов, Дондок Очиров болон бусад үзэһэн материалаа мүн лэ һайнаар мэдэхэ байһанаа харуулаа. Экзамен бариһан студентнэрэй 7-ниинь «5», 11-ниинь «4» гэһэн сэгнэлтэ абаа. Хоёрдохи курсын студентнэр-историгууд нүхэд Даров, Шинкаренко болон бусад үзэһэн материалаа мүн лэ муу бэшээр мэдэхэ байба. Студентнүүдэй гол дутагдалнуудынь юун байгааб гэхэдэ, тэдэнэр газетэ, журналнуудта гараһан шухала статьянуудые мэдэхэгүй байба.

Зарим группануудта экзамен дүүрэжэ байна. Жэшээлхэдэ, хоёрдохи курсын историческа факультедэйхид экзаменаа барижа дүүргэээ. Эдэнэр юрэнхыдөө муу бэшэ бэлэдхэлтэй байһанаа харуулаа. Студент Даров бүхы 6 предмедээ «5» гэһэн сэгнэлтэтэйгээр тушаажа, ВЛКСМ-эй 25 жэлэй нэрэмжэтэ стипенди ерэхэ намарһаа абаха болоо. Бурят-монгол хэлэ ба литературын факультедэй студент, сталинска стипендиат Лубсан Шагдаров 2 предмедээрээ «5» гэһэн сэгнэлтэ абаад, удаадахи экзамендаа бэлэдхэжэ байна. Биологическа факультедэй IV курсын студент Доржи Очиров гүрэнэй экзамениие «5» гэһэн сэгнэлтэтэйгээр барижа байна. Сталинска стипендиадууд Лидия Кушталь, Мария Клочихина гэгшэд эрхим показательнуудые харуулна.

Үлэһэн предмедүүдээрээ экзаменаа һайнаар бариха гэһэн харюусалгатай зорилго студентнэрэй үмэнэ табигдана. Энэ зорилгоёо студентнэр амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө оролдожо байна.

Б. Дамдинжапов.

КУЛЬТУРНО-ГЭГЭЭРЭЛЭЙ ҺУРГУУЛИДА

Кяхта городто культурно-гэгээрэлэй һургуули эмхидхэгдэһээр 6 жэл болоо. Мүнөө жэлдэ энэ һургуули гурбадахяа мэргэжэлтэдые гаргахань. Эдэ үдэрнүүдтэ һурагшад гүрэнэй экзамен амжалтатайгаар барижа байна.

Һургуулиие дүүргэгшэд хүдөөгэй клубуудай, аймагай Культурын байшангуудай уранһайханай хүтэлбэрилэгшэдөөр, библиотекэнүүдые даагшадаар хүдэлмэрилхэ юм.

Һургуулида уранһайханай самодеятельностиин хүдэлмэри һайнаар табигданхай. Тэрээндэ бүхы һурагшад хабаадуулагдана. Уранһайханай самодеятельностиин коллектив МТС, колхозуудаар, городой предприятинуудаар ябажа, һонирхолтой концертнүүдые харуулдаг, радиогоор концерт дамжуулдаг байна. Энэ хабар уранһайханай самодеятельностиин коллективүүдэй аймагай харалгада хабаадалсаад, тус һургуулиин эмхитэй коллектив үндэр сэгнэлтэ абажа, түрүү һуури эзэлһэн байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: энэ һургуулиин багша А. И. Шаданов 2-дохи курсынхидтай консультаци үнгэргэжэ байна

(дээдэ зураг), Һурагша Клавдия Шулунова «Баяр» гэжэ танец хатарна, хууршад Очир Раднаев ба Валентина Хартаева гэгшэд хүгжэмыень наадажа байна (дундахи зураг), һурагшад хизаар ороноо шэнжэлэлгын Кяхтын музейдэ экскурсаар ерээ. Тус музейн директор Р. Ф. Тугутов музейн экспонадууд тухай хөөрэжэ байна.

М. Минеевэй фото-очерк.

Хитадай Арадай Республикада национальна асуудал амжалтатайгаар шиидхэгдэнэ

Хитадай Арадай Республикын газар дээрэ 60 шахуу национальна үсөөнхид ажаһуудаг. Тэдэнэй тоо 40 миллион тухай болжо, оронойн территориин хахадыень шахуу эзэлдэг байха юм.

Дарлагдаһан, гээгдэһэн, хосорлын аюулда хүргэгдэһэн үсөөнхидэй политическэ, экономическа ба культурна хүгжэлтые гоминдановска һүрэг дээрмэшэд, нэн түрүүндэ манчжурска феодалнууд али болобор һаатуулдаг байгаа.

Имагтал коммунистическэ парти национальна асуудалаар марксизм-ленинизмын һургаалда үнэн сэхэ байжа, арадуудай адли тэгшэ эрхын ба хани барисаанай политикые бодото дээрэнь хододоо арталан хамгаалдаг байха юм. Партиин гэшүүд энэ политикые бэелүүлхын түлөө тэмсэлдэнь национальна бүхы үсөөнхидэй үргэн ниитэ зондо ёһотой һайнаар туһалха зэргэтэй гэжэ нүхэр Мао Цзэ-дун хэлэһэн байна. Национальна үсөөнхидэй хэлэ ба үзэг бэшэгые, ёһо заншал ба шажан шүтэлгые хүндэлхэ хэрэгтэй гэжэ Мао Цзэ-дун хэлэгээ һэн. Хитадай Арадай Республикын тогтоһоной һүүлээр энэ политика Хитадай Арадай политическэ консультативна соведэй Ниитэ программа дотор элеэр харагдана.

Ниитэ программа болбол Хитадай Арадай Республика дотор ажаһуудаг бүхы национальностьнуудай адли тэгшэ эрхые соносхоод, али бүхы национальна дарлалта, доромжолгые, мүн арадуудые бэе бэеэнь амяарлаха ябадалда зорюулагдаһан ябуулгануудые хориһон байна. Тус нютагай хүн зоной олонииинь болохо национальна үсөөнхидэй автономно байха ба гүрэнние хүтэлбэрилгэдэ хабаадаха эрхэ олгогдоо. Национальна бүхы үсөөнхидэй олониитэ арад зон политическэ, экономическа болон культурна талаараа хүгжэхэдөө правительствын зүгһөө туһаламжа абадаг байна.

Хитадай Арадай Республикада ажаһуудаг арадуудай ахадүүгэй хани барисаае бэхижүүлхын түлөө тэмсэхэ зуураа, Хитадай коммунистическэ парти национальна асуудалые шиидхэхэдээ Советскэ Союзай туйлаһан тон баян дүй дүршэл амжалтатайгаар хэрэглэнэ. Советскэ гүрэнэй дүй дүршэл, СССР-эй арадуудай туйлалтанууд Хитадай ажалшадта зориг бадаруулма жэшээ болоно, национальна асуудал зүбөөр шиидхэхэ арга замуудые тэдэндэ заажа үгэнэ.

1952 оной августда Арадай Центральна правительство национальна асуудалаар хэдэ хэдэн тогтоолнуудые, тэдэнэй тоодо «Национальна автономи бэелүүлхэ тухай ниитэ дүрим» толилоо. Хитадта национальна байгуулалта байгуулһан гурбан жэлэй дүй дүршэлэй үндэһэ һуури дээрэ зохёогдоһон эдэ тогтоолнууд Ниитэ программын принципүүдые бүри тодо һонор болгоно, Хитадай бодото байдалда марксистско-ленинскэ теориие Мао Цзэ-дунай хүтэлбэреэр коммунистическэ партиин шадамараар хэрэглэдэгэй эрхим жэшээ болоно.

Национальна үсөөнхидэй районно автономи бэелүүлхэ политика мүнөө үедэ Хитадта национальна асуудал шиидхэхэ гол метод мүн. 1953 оной эхиндэ орон дотор 11 миллион хүн зонтой 135 автономно районууд байгаа. Автономно районуудые тогтоохо ябадал гүрэнние хүтэлбэрилгэдэ бага арадуудые хабаадуулхада, бага арадуудай экономико болон культурын хүгжэхэдэ туһална.

Автономно районуудые байгуулхада национальностьнуудай хоорондохи харилсаанууд, нютагай зоной экономикын түүхын условинууд, мүн тэрэшэлэн тэдэнэй дура хүсэлынь хараада абтадаг.

Ниитэ дүрим хадаа автономно район дотор ажаһуугаа бүхы национальностьнуудта бүрин тэгшэ эрхэ, һанал бодолой сүлөө олгоно.

Автономно районуудай самоуправлениин органууд, арадай засагай органууд Арадай Центральна правительствын единэ хүтэлбэри доро байдаг. Олониитэ зоной нигта холбоотой автономно районуудай самоуправлениин органууд нютагай экономикые, культурые, арадай гэгээрэлые, элүүрые сахилгые хүгжөөхэ хэрэгтэ зорюулагдаһан ехэ хүдэлмэри хэнэ. Тэдэ органууд ниитын журам сахиха, гражданинуудай аюулгүйе хамгаалха уялгатай юм. Энэ зорилгоор автономно районуудай нютагай самоуправлениин органууд аюулгүйн отрядуудые болон милициие байгуулна. Самоуправлениин органууд автономно районуудта бүхы национальностьнуудай тэгшэ эрхые хамгаалдаг, өөһэд өөһэдынгөө диалектнүүдые, хэлэ, уг заншал ба шажан шүтэлгые хүндэлдэг байхаар хүн зониие һургаха уялгатай юм.

Нютагай самоуправленинүүдтэ бүхы хэрэгүүд тус районуудай арадуудай хэлэн дээрэ ябуулагдана. Самоуправленинүүдые өөрынгөө арадай эрилтэнүүдые һайн мэдэдэг нютагай зоной түлөөлэгшэд толгойлно. Жэшээлхэдэ, Сикан правительство дотор байгуулагдаһан Түгэдэй автономно районда арадай түлөөлэгшэдэй суглаанай делегадуудай, засагай органуудай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэдэй 90 гаран процентнь түгэдүүд юм. Энэ районой Арадай правительствые түгэд хүн толгойлно.

Национальна үсөөнхидэй түлөөлэгшэд гүрэнэй аппарадай центральна аппарадай хүдэлмэридэ хабаадагданхай. Гүрэнэй административна соведэй гэшүүдэй дунда элдэб национальна үсөөнхидэй түлөөлэгшэд бии юм.

Энэ оной мартын 2-то толилогдоһон, һунгалтанууд тухай хуулиин ёһоор, национальна үсөөнхид болбол арадай түлөөлэгшэнэрэй Бүхэхитадай суглаанда 150 депутадуудай гү, али тухайлхада, депутадуудай ниитэ тоогой долооной нэгэ хубинь болохо байна.

Хитадай коммунистическэ парти ажалшадые интернационализмын үзэлөөр, арадуудай хани барисаанай үзэлөөр хүмүүжүүлнэ. Хитадай коммунистическэ парти хадаа шовинизмын, национальна доромжолгын багаханааршье үзэгдэһэн үзэгдэлнүүдтэ эсэргүү эрид шанга тэмсэл хэнэ, автономно районуудай бүхы талаараа бултадаа хүгжэхэ хэрэг туйлана.

Хитадай коммунистическэ парти, Арадай Центральна правительство национальна кадрнуудые байгуулха зорилгые амжалтатайгаар шиидхэнэ. Национальна кадрнуудые бэлэдхэхын, тэдэнэй мэргэжэлые дээшэлүүлхын тулада богонихон болзорой курсанууд, һургуулинууд байгуулагдажа, нютагай зоной дундаһаа бэлэдхэлтэй олон арбаад мянган хүдэлмэрилэгшэдые һургажа гаргана. Дунда ба дээдэ мэргэжэлтэй национальна кадрнууд олон тоото һуралсалай газарнуудта бэлэдхэгдэнэ, тиихэдэ хитадбэшэ национальностиин түлөөлэгшэдтэ хэдэ хэдэн хүнгэлэлтэнүүд үгтэнэ. Национальностьнуудай центральна институтда, тэрэнэй 8 филиалнуудта 60 ондоо яһанай студентнүүд һуралсана.

Гүрэнэй олон арбаад мянган хүдэлмэрилэгшэд—политическэ ажабайдалда хабаадалсан ороһон национальна үсөөнхидэй түлөөлэгшэд арадай Хитадай оршон мандахада эдэбхитэйгээр туһалалсана. Энэ хадаа Синьцзян провинциин Чженси уездын жэшээ дээрэһээ эли тодоор харагдана. Тэндэ 10 гаран мянган казагууд ажаһуудаг. Гоминдановецуудай зонхилжо байха үедэ казах зон политическэ ямаршье эрхэгүй байгаа. Тус уезд дотор сүүд, хэһээлтые гоминдановска чиновнигууд хэдэг һэн. Мүнөө арад зоной гарта уезд доторхи засагай ороод байхада 200 гаран казагууд уездые хүтэлбэрилгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана, хүдэлмэриин элдэб янзын участогуудые хүтэлбэрилнэ.

Национальна районуудта социальна шэнэдхэн хубилалтанууд нютагай хүн зоной һанал хүсэлэй ёһоор хэгдэнэ. Газартаряалан эрхилдэг олон районуудта арендын түлэбэри химдаруулагдаа. Национальна районуудта аграрна реформо хэгдэхэдээ, нютагай тусхайта ушар байдал хараадаа абтажа бэелүүлэгдэнэ.

Ганьсу провинциин Линся гэжэ автономно райондо хүн зоной эриһэн ёһоор аграрна реформын үнгэргэгдэһэнэй эсэстэ 35 мянган үгытэйшүүл, батрагууд, зарим дунда шадалтан газар, гэр, хүдэлмэриин мал, хүдөө ажахын зэмсэг абаа. Шаньдун провинцида аграрна реформо хэһэнэй һүүлээр хуэй гэжэ таряашад реформын урда тээхиһээ гурба дахин ехэ талмай газар абаа.

Газартаряалангай ба малажалай продукцида зүбөөр тогтоогдоһон шэнэ сэн национальна районуудай экономикын хүгжэлтэдэ ехэ нүлөө үзүүлээ. Шэнэ сэнгые гүрэнэй худалдаа наймаанай кампанинууд тогтооһон байна. Энэ хэмжээн оронной бусад хубинуудтай худалдаа наймаа бүри ехээр хэхэ арга олгоо, таряашад, малшадые хүдөө ажахыгаа хүгжөөхэ хэрэгтэ зоригжуулаа.

Арадай правительствын али бүхы туһаламжын, олониитэ арад зоной ажалай үүсхэл эрмэлзэлгын ашаар национальна районуудта хүдөө ажахын үйлэдбэри үргэдэн хүгжэнэ. Эндэ түрүүшынхеэ промышленна предприятинууд бии боложо байна. Олонациональна Синьцзянда ороһото культурануудые тариха талмай гоминдановска үеынхитэй сасуулхада 1951 он багта 24,4 процент ехэ болоо. 1952 ондо тарилгын талмай тус провинцида үшөө 9 процентээр ехэ болоо. Энэ амжалта хадаа ирригационно үргэн ехэ барилга хэгдэһэнэй, гүрэнэй хүдөө ажахынуудай байгуулагдаһанай, Арадай Центральна правительствын үгэдэг кредидүүдэй ашаар туйлагдаа.

Арадай-сүлөөлэлгын армиин частьнуудай туһаламжаар тэрэ провинцида бүд нэхэдэг фабрика, булад шудхалгын ба цементнэ заводууд байгуулагдаа, шулуу нүүрһэ малталга эхилбэ. Мүн бусадшье национальна районуудта промышленна предприятинууд байгуулагдана.

Гүрэнэй хүдөө ажахынууд бага арад үндэһэтэнэй таряашадта угаа ехэ туһа хүргэнэ. Имагтал Сикан, Юннань ба Гуйчжоу провинцинуудай районуудта гүрэнэй 90 ажахынууд байгуулагданхай. Эдэ ажахынууд хүдөө ажахын шэнэ культурануудые дэлгэрүүлхэдэ, түрүү агротехникэ нэбтэрүүлхэдэ, ургаса дээшэлүүлхэдэ ехэ үүргэ дүүргэнэ. Гүрэнэй ажахынууд бэе бэедээ туһалалсалгын группануудые байгуулан хүдэлмэрилхэдэнь таряашадта туһална. Тиимэ группанууд национальна үсөөнхидэй ажалшадта ехэ хүндэтэй болонхой.

Элүүрые сахилга хүгжөөхэ хэрэгтэ национальна районууд дотор нилээд амжалта туйлагдаа. Арадай Центральна правительство элүүрые

(Түгэсхэлынь 4-дэхи нюурта)

Эб найрамдалай Бухэдэлхэйн Соведэй сесси

БУДАПЕШТ, июнин 17. (ТАСС). Эб найрамдалай Бухэдэлхэйн Соведэй июнин 16-най үдэшын заседани Эжени Коттоной түрүүлэлгэ доро нээгдэбэ. Эб найрамдалай Бухэдэлхэйн Соведэй гэшүүн генерал Эрнберто Хара (Мексика) заседани дээрэ түрүүшээр үгэ хэлэбэ. Тэрэ хадаа латино-американска оронуудта, тусгаарлабал Мексикэдэ болоһон байдал тухай, хойто талаһаа американска монополинуудай шурган орожо уһарһаа эдэ оронуудай ядаржа байһан тухай тодорхойгоор хэлэбэ.

«Хүйтэн дайнай» хойшолонгууд тухай хэлэхэ зуураа, Хара хадаа дайн зайлашагүй юм гэһэн һанамжада эсэргүү тэмсэхэ хэрэгтэй гэжэ хэлэбэ. «Хүйтэн дайн» баруун ба зүүн зүгэй хоорондо хаалта бии болгоно, гэбэшье арадууд тэрэниие дабаха ёһотой. Тэдэнэр энэнэй тулада эб найрамдалай үргэн замаар ябаха ёһотой.

Индиин национальна конгресс гэжэ партиин гэшүүн Чатур Нарайн Малавия хадаа эб найрамдалай түлөө тэмсэлшэдэй оролдолгын ашаар Корейдэ даб дээрэхи эблэрэлгэ хэхэ арга боломжын бии болоһон үедэ, агуухэ гүрэнүүдэй конференци хэхэ тухай арадуудай эрилтые СССР-эй, Индиин, Хитадай, Великобританиин правительствонуудай дэмжэһэн үедэ, Эб найрамдалай Бухэдэлхэйн Соведэй будапештскэ сессиин сугларһан баримтые тэмдэглэжэ, өөрынгөө үгэ эхилээ.

СССР-эй ба Хитадай правительствонуудай холын хараата политика бүхы дэлхэй дээрэ тон һайнаар дэмжэгдэжэ гэжэ оратор хэлэбэ.

Оратор хадаа Кенидэ нэгэ хэдыхэн сагаан «ноёдой» тогтооһон богоолшолгын гуримууд тухай тогтон хэлэбэ.

Малавия хадаа Трансиорданида, Иранда, Иракта, Саудовско Аравида национальна бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэлые даража байһан тухай, Дүтын Востогой территори дээрэ сэрэгэй базануудые эмхидхэхэ гэһэн эрмэлзэлгэ тухай, Суэцкэ каналай зоные Египетэ дамжуулан үгэхөө арсаһан тухай дурдаба. Оратор хадаа Азиин ба Африкын арадуудай сүлөөтэй болохоёо эрмэлзэлгэтэнь эсэргүү агрессивнэ дайнай элдэб шалтагуудые гээшэ гэжэ эдэ баримтануудые сэгнэһэн байна.

Мүнөө үедэ хэлсээнэй түлөө ябуулагдажа байгаа кампанитай дашарамдуулан, Азиин ба Африкын арадуудай зоригые улам дээшэнь үргэхын тула шэнэ хүсэлэлгэ гаргахыень дэлхэйн бүхы оронуудай эб найрамдалай түлөө тэмсэлшэдые оратор уряалба.

Илья Эренбург хадаа эб найрамдалай тала баригшадай хүдэлөөнэй амжалтанууд тухай тодорхойгоор хэлэбэ. Дайнай хүсэнүүд хадаа диилдээбди гэжэ үшөөл һананагүй, Корейдэхи хэлсээн тэдэнэй түрүүшын ехэ диилдэлгэ болоһон юм гэжэ тэрэ хэлэбэ. Дайнай хүсэнүүд диилдэһэнэйнгээ харюуе ондоо ямар нэгэн газарта абаха найдабаря гээшэгүй. Хүн түрэлтэниие олон жэлэй турша дотор саг үргэлжэ айлгажа байһан эдэ хүсэнүүд өөрынгөө зорилгонуудые амарханаар орхихо юм гэжэ найдахань гэнэн хонгор хэрэг болохо байгаа. Зариманиинь садаха гэдэхые мэдэдэггүй, заримачинь угаа ехээр айдаг, нүгөөдүүлынь ноёрхохые оролдог, — эдэ бүгэдэ зайлашагүй гэмтэ хэрэгүүд болоно.

Агуухэ гүрэнүүдэй бүрин хэлсээ хэхэдэ, дайнай аюул эсэслэн зайсуулагдаха юм гэжэ оратор сашань хэлэбэ. Манай зорилго хадаа Эб найрамдалай Пакт баталуулха ябадал болоно. Гэбэшье, энэ зам богони бэшэ, миин түйлагдаха бэшэ юм.

Үгынгөө түгэсхэлдэ Илья Эренбург иигэжэ хэлэбэ: хани нүхэд, түрүүшын шата үнгэрөө. Бидэнэр зогсохогүйбди, бидэнэр Будапештдэ гү, али Лондондо, Москвада гү, али Нью-Йоркдо байгаа ухибүүдые бидэнэй хэн бүхэнэй баяртайгаар харахын тулада эб найрамдалай түлөө улам ехэ эршэтэйгээр тэмсэхэбди.

Эб найрамдал хамгаалха аргентинскэ комитедэй секретарь Бирхан латиноамериканска оронуудай харһаа мэдэлтэй, хүндэ байдал тухай тогтон хэлэбэ.

Польско сеймын вице-маршал польско делегат Станислав Кульчинский хадаа Баруун Германида үһөө абаха гэһэн лозунгнуудай дахин табигдаад байһан, германска армиие дахин бии болгохо һэдэлгын хэгдээд байһан мүнөө үедэ германска проблемые шиидхэлгын илангаяа шухала байһые тэмдэглэбэ.

Эб найрамдалай Бухэдэлхэйн Соведэй бюрогой гэшүүн Изабелла Блюм (Бельги) эб найрамдалай түлөө, харилсан ойлголсолгын түлөө тэмсэлэй амжалтанууд, дипломатическа ажал олон ябуулхаһаа удаа энэ оной хабарые бүхы хүн түрэлтэнэй найдабариин сэг болгоо гэжэ хэлэбэ.

Изабелла Блюм эб найрамдалай түлөө тэмсэлшэдэй зорилго ба үүргэ тухай тогтон хэлэбэ.

Индидэ эб найрамдалай түлөө хүдэлөөнэй элитэ хүтэлбэрилэгшэ, индийскэ парламентын гэшүүн д-р Синг Сокхой болбол Индидэ эб найрамдалай түлөө тэмсэлэй ябаса тухай тогтон хэлэбэ.

Мүнөө зуридөөтэй байһан бүхы асуудалнуудаар имагтал хэлсээ хэхэ гэһэн уряа Будапештдэ гаргаһан гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Тэрэнэй һүүлээр үгэ хэлэһэн д'Астье де ла Вижери индийскэ делегадай дурадхалнуудые дэмжэбэ. Тэрэ хадаа эдэ дурадхалнуудые сесси дээрэ хойшолуулангүйгөөр хаража үзэхые дурадхаба.

Эб найрамдалай Бухэдэлхэйн Соведэй орлогшо-түрүүлэгшэ Габриэль д'Арбусье (Хара Африка) уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулха зорилготой хэлсээнэй идеэ дэмжэнэб гэжэ мэдүүлбэ.

Тэрэнэй һүүлээр Ливанай ба Швециин түлөөлэгшэд үгэ хэлээ.

КОРЕЙДЭХИ СОБЫТИНУУД

АРАДАЙ АРМИИН ГЛАВНА КОМАНДОВАНИИН МЭДЭЭСЭЛ

ПХЕНЬЯН, июнин 18. (ТАСС). Үнгэрһэн үдэр фронтнууд дээрэ ямаршье хубилалтанууд болоогүй гэжэ Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын Арадай армиин Главна командовани мүнөөдэр мэдээсэбэ:

Мүнөөдэр Арадай армиин зенитнэ частьнууд ба дайсанай самолёдуудые агнан буудагшад дайсанай 4 самолёт унагаажа, 2 самолёдынь гэмтээбэ.

Англида „Свердлов" гэжэ советскэ крейсерэй ерэлгэ тушаа

ЛОНДОН, июнин 16. (ТАСС). Июнин 15-да далайн-сэрэгэй парадай дүүрэмсээр королевэ Елизавета II парадта хабаадаһан корабльнуудай командирнуудай хүндэлэлдэ уулзалга хэбэ. «Свердлов» гэжэ советскэ крейсерэй командир 1-дэхи рангын капитан Рудаков уулзалга дээрэ айлшадай тоодо байлсаба.

Парадай һүүлээр рейд дээрэ суднануудай дахин ябажа эхилхэдэ пассажирска олон пароходууд, моторно катернууд, парусна яхтанууд советскэ крейсер тээшэ ошобо. Пассажирнууд советскэ морягуудые халуунаар амаршалаа. Үнгэрһэн үдэрнүүдтэл адляар, советскэ крейсерые рейд дээрэ хүдэлөөнэй зогсоогдотор бүхэли үдэшэндөө хүн зон ехээр һонирхон хараба.

Июнин 15-да «Свердлов» крейсерэй командир англо-советскэ хани барисаанай общественэ үмэнһөө общественэ национальна соведэй түрүүлэгшэ Джон Плэттс-Миллис ба общественэ генеральна секретарь Пэт Слоун гэгшэдэй гар табяатай телеграмма абаба. Телеграмма соонь иигэжэ хэлэгдэнэ: «СССР-гэй хани барисаатай ба эбтэй байхые эрмэлзэдэг бүхы англичанин арадай үмэнһөө, бидэнэр, июнин 16-да танай бусахаяа байһантай дашарамдуулан, замдаа һайнаар ябахыетнай Танда ба танай бүхы экипаждэ хүсэнэбди. Танай ерэлгэ хадаа манай оронуудай хоорондо хани барисаа бэхижүүлхэ хэрэгтэ угаа ехэ нэмэри болоо. Саашадаа бүри удаан саг соо бэе бэедээ ошолсожо байхабди гэжэ үнэн зүрхэнһөө найданабди».

Һунгалтын урда тээхи митинг Мюнхендэ боложо, Макс Рейман үгэ хэлэбэ

БЕРЛИН, июнин 15. (ТАСС). АДН агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, үсэгэлдэр Мюнхендэ һунгалтын урда тээхи митинг боложо, 50 мянган хүн суглараа. Германиин коммунистическэ партиин түрүүлэгшэ Макс Рейман митинг дээрэ үгэ хэлэбэ.

«Манай Макс Реймандэ ахадүүгэй амар мэндэ!», «Германиин коммунистическэ партида эсэргүү террористическэ процесс хэлгүүлхэгүйбди!», «Бидэнэр национальна нэгэдэлэй правительство байгуулхые эринэбди!» гэһэн лозунгнуудтай транспарантнуудые ба түгүүдые барижа, ажалшад митингдэ ерэбэ.

Макс Рейман хадаа германска проблемые эбэй ёһоор шиидхэхэ зам дээрэхи гол һаад болоһон Аденауэрэй правительствын политикые бүхэлэнь шүүмжэлбэ.

Рейман хадаа Аденауэрэй правительствода эсэргүү, Зүүн ба Баруун Германиин немецүүдэй хоорондо хэлсээ түйлахын түлөө тэмсэлдэ ниитэ программа зохёохын тула демократическа бүхы партинуудые ба бүлэглэлнүүдые нигтаруулан жагсааха гэжэ уряалба.

Түгэсхэлдөө, Макс Рейман хадаа Бундестагта болохоёо байгаа һунгалтын үедэ КПГ-гэй кандидадуудай түлөө, тиин эб найрамдалай ба Германиин нэгэдэлэй түлөө голосовалха гэжэ Баруун германиин хүн зониие уряалба.

ГДР-гэй хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй ажал-ябуулагшадые Карл Марксын орденоор шагнаба

БЕРЛИН, июнин 15. (ТАСС). Роза Тельман, Ильзе Келлер, Отха Кернер, мүн Отто Бухвиц, Герман Дукер, Отто Фраке, Гельмут Леман, Герман Матерн, Герман Шлимме, Вильгельм Цайсер гэгшэдые Карл Марксын орденоор шагнаха тухай Германска Демократическа Республикын президентын канцеляриин мэдээсэлые АДН агентство дамжуулба.

ГДР-гэй министрнүүдэй соведэй һайшаан дурадхаһанай ёһоор, Германска Демократическа Республикын президент Вильгельм Пик ажа хүдэлмэриинь ангида эбдэршэгүй үнэн байһанайнь түлөө, немецкэ хүдэлмэришэнэй хүдэлөөн хүгжөөхэ хэрэгтэ олон удаан жэлэй габьяатай байһанайнь түлөө эдэ хүнүүдые шагнаба гэжэ ГДР-гэй президентын канцеляриин мэдээсэл соо хэлэгдэнэ.

ГДР-гэй премьер-министрын орлогшо Отто Нушке гэгшые хулгайлан абаашаһанда эсэргүү ГДР-гэй правительствын протест

БЕРЛИН, июнин 18. (ТАСС). АДН агентство иимэ мэдээсэл дамжуулба:

Американска секторһээ демократическа секторто нэбтэрэн ороһон золигууд-бандидууд өөрынгөө эмхи зургаанаа ошожо ябахадань, секторнүүдэй хоорондохи хилэ дээрэ (Варшавар Брюкке) премьер-министрын орлогшо Отто Нушке гэгшэдэ июнин 17-ной үдын һүүлээр 15 ба 16 часуудай хоорондо добтолжо, тэрэниие автомобильһаа гаргаба. Отто Нушке гэгшын эрид шанга протест хэһэн болобошье, бандидууд тэрэниие американска секторто абаашаа.

Бандидуудтай холбоотой штумовска полици гэдэгэй органууд тэдэниие 109-дэхи полицейскэ участогто угтан абаба. Радиогоор мэдээсэһэнэй ёһоор, тэдэнэр Отто Нушке гэгшые американска сэрэгэй засагаархидта дамжуулан үгэһэн байна. Энэ инцидент хадаа өөрынгөө бүхы тэмдэгүүдээр хүниие нюуса бэшээр, бүдүүлигээр хулгайлан абаашалга болоно.

Правительство хадаа тэрэнэй гэшүүдэй нэгэниие американска сэрэгэй засагаархидай арестовалһанда эсэргүү эрид шанга протест мэдүүлнэ. Германска Демократическа Республикын правительство премьер-министрын орлогшо Отто Нушке гэгшые дары сүлөөлхэ гэжэ американска сэрэгэй засагаархидһаа эринэ.

Германска Демократическа Республикын премьер-министр Отто Гротеволь тус протестдэ гар табиба.

Үбгэ һамган Розенбергтэнэй хэрэг тушаа США-гэй верховно сүүдэй гэшүүн Дугласай шиидхэбэри

НЬЮ-ЙОРК, июнин 17. (ТАСС). Ассошиэйтед Пресс агентствын вашингтонско корреспондентын мэдээсэһэнэй ёһоор, верховно сүүдэй гэшүүн Дуглас үбгэ һамган Розенбергтэниие саазалан алалгые тодорхой бэшэ болзоогоор хойшолуулха тухай шиидхэбэри гаргаба. Сүүдэй энэ хэрэгтэ хэрэглэгдэхэ байһаниинь арсалдаатай хуулиин үндэһөөр тус приговорэй гаргагдаһан ушарһаа иимэ шиидхэбэриие абааб гэжэ Дуглас мэдүүлбэ. Тус хуулиие хэрэглэхэдэ зүб байһан тухай асуудалые доодо шатын сүүдэй хаража үзэхэ хүртэр приговорые гүйсэдхэлгэ хойшолуулагдаха ёһотой гэжэ Дуглас хэлэбэ.

Үбгэ һамган Розенбергтэнэй хэрэг тушаа США-гэй юстициин министрын ябуулганууд

НЬЮ-ЙОРК, июнин 18. (ТАСС). Ассошиэйтед Пресс агентствын вашингтонско корреспондентын мэдээсэһэнэй ёһоор, США-гэй юстициин министр Браунелл хадаа үбгэ һамган Розенбергтэниие саазалан алалга хойшолуулха тухай судья Дугласай абаһан шиидхэбэриие болюулха гэһэн түйлтатайгаар үсэгэлдэр верховно сүүдтэ хандаба. Июнин 15-да верховно сүүд октябрь хүртэр каникулда тараагдаа. Гэбэшье, верховно сүүдэй түрүүлэгшэ Винсон ямаршье сагта сүүдэй заседани зарлаха эрхэтэй байна.

Винсон мүнөөдэр үдэ боложо байхада сүүдэй заседани зарлаба гэжэ үдэшэ орой мэдээжэ болоо.

Хитадай Арадай Республикада национальна асуудал амжалтатайгаар шиидхэгдэнэ

(Түгэсхэл).

хамгаалха зорилгодо ехэ мүнгэ зөөри һомолно. Больницанууд болон медицинскэ бусад эмхи зургаанууд хаа хаанагүй байгуулагдана.

Гэгээрэлэй талаар ехэ амжалта түйлатдахнай. 1953 оной эхиндэ Хитадай национальна районуудта 9.100 эхин һургуулинууд байжа, тэндэ 940 гаран мянган ухибүүд һурадаг һэн. Дунда һургуулинуудта 60 мянган шахуу ухибүүд һуража байгаа.

Малша казахуудай ажаһуудаг Чжэнси гэжэ уездэ гоминданай үедэ казахуудай һураха нэгшье һургуули байгаагүй юм. Мүнөө тэндэ 11 эхин һургуулинууд нээгдэнхэй. Үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадал усадхаха курсанууд һургуули бүхэнэйнь дэргэдэ хүдэлмэрилнэ.

Үбэлэй үедэ хүдэлмэрилдэг, наһаа гүйсэдхэдэй һургуулинууд, мүн национальна хэлэнүүд дээрэ газетэнүүдые коллективнээр уншаха кружогууд хүн зониие ехээр татана.

Арад ниитэ зоной культурна хэмжээнэй, политическэ эрдэмэйн дээшэлһэнэй ашаар национальна хэлэнүүд дээрэ гарадаг хэблэл номуудай тоо ургана. Баруун Хитадта 50 газетэ хэблэгдэнэ, тэдэнэй 19-ниинь национальна хэлэнүүд дээрэ гарана. Монгол, түгэд, уйгүүр, казах ба корей арадуудай үргэн ниитэ зониинь марксизм-ленинизмын классигуудай, Мао Цзэдунай зохёолнуудые түрэлхи хэлэн дээрээ уншана.

Арадай Центральна правительствын туһаламжаар национальна искусство ба литература хурдан түргэн хүгжэнэ. Пекиндэ национальна үсөөнхидэй искусствын ба арадай творчествын выставканууд, харалганууд үнгэргэгдэнэ. Түрэлхи хэлэн дээрэ болодог радиодамжуулганууд, кинофильмнүүд национальна үсөөнхидэй дунда ехэ хүндэлэгдэдэг байна.

Национальна үсөөнхидэй политическэ, экономическа болон культурна хүгжэлтын амжалтанууд Хитадай коммунистическэ партиин, Арадай Центральна правительствын зүб бодолгын ашаар түйлагдаа. Марксизм-ленинизмдэ үнэн сэхэ коммунистическэ парти агуухэ Хитад дотор ажаһуудаг арадуудай хоорондохи ахадүүгэй хани барисаанай үндэһэ һуури табяа. Мүнөө Хитадай арадуудай хоорондохи харилсаае арсалдаа, хёмороонууд тодорхойлдоггүй, харин ахадүүгэй хани барисаан, бэе бэедээ харилсан туһалалсалга тодорхойлдог юм. Энэ политикын ашаар бүхы национальностьнуудай ахадүүгэй нэгэн бүлэ дотор нигтаар жаргал, хитад арадтай хамта ябажа, шэнэ ажабайдал зохёохын түлөө эбтэй эетэйгээр, эдэбхи үүсхэлтэйгээр тэмсэнэ.

Хитадай ахадүү арадуудай эбдэршэгүй хани барисаан болбол Хитадай Арадай Республикын түргэн ехэ хүсэнэй, Хитадай арадуудай зол жаргалай, һалбаран бадаралгын нэгэн шухала үндэһэ һуури болоно.

В. КАСАТКИН.

Агын бурят-монголой национальна округой «Социализм» колхозой гэшүүд уһалуурнин системэ барижа байнад. М. Миневэй фото.

Агын национальна округто

ҺУРАЛСАЛАЙ ШЭНЭ ЖЭЛДЭ БЭЛЭДХЭЛ

Бальзинска долоон жэлэй һургуули һуралсалай шэнэ жэлдэ эршэмтэйгээр бэлэдхэл хэжэ байна. Һуралсалай шэнэ жэлдэ хүсэд хүрэхэ түлөөн энэ бэлэдхэлэйнгээ, һургуулиин байшангай заһабарилга дүүрэхэ болоо.

Мүнөө һургуулиин дэргэдэхи модошо дархашуулай мастерской 18 парта шэнээр хэжэ байна.

АЖАЛШАДАЙ ШҮҮБЭРИ

Дульдаргын аймагай нөөсэлгын касса энэ жэлэй эхинһээ хойшо гүрэнэй урьһалажмын шүүбэритэ таблицаар 111 мянган түхэригэй шүүбэри ажалшадта түлэһэн байна. Тэрэ тоодо 5 мянгаад түхэригэй 3 шүүбэри, 1000 — 1000 түхэригэй олон шүүбэринүүд түлэгдэһэн байна юм.

Гадна арадай ажахые хүгжөөхэ 1951 оной урьһалажмын май һарада гараһан шүүбэритэ таблицаар 32 мянган түхэригэй шүүбэри ажалшадта түлэгдөө. Тэрэ тоодо Молотовой нэрэмжэтэ колхозой нэгэ гэшүүн 5 мянган түхэриг шүүгээ. Мүнөө шүүбэри түлэлгэ үргэлжэлһөөр.

ҺУРГУУЛИИН ЭЛЕКТРОСТАНЦИ

Табтаанайн дунда һургуули 6 лампочка нособхо хүсэтэй заахай электростанци һаяхан абаба. Энэ станциин хүсөөр һургуулиин бүхы классууд гэрэлтүүлэгдэхэ юм. Һурагшад физикээр үзэһэн материалаа тус станциин хүдэлмэри дээрэ хаража гүнзэгыгөөр шудалха арга боломжотой болобо.

ОЛЗО ЕХЭТЭЙ АЖАЛ

Дылгыровэй нэрэмжэтэ колхоз огородой ажалые ехэ һайнаар эрхилнэ. Энэ жэлдэ тус колхоз [...] гектар талмай дээрэ овощь, 12 гектар хартаабха тариһан байна.

Энэ колхозойхид Ага тосхондо эртын мангир ба редискэ худалдажа, 23 мянган түхэриг олзо оруулба.

ШЭНЭ НОМУУД

Книготоргын Агын магазин политическэ, хүдөө ажахын, уранзохёолой шэнэ номуудые олоор абаба. Тэрэ тоодо С. Сартаковай «Саяан уулын нюрганууд», Н. Муратовай «Буковинын повесть», В. Лавринайтисай «Алтан тала» гэхэ мэтэ номууд бии.

«Агинская правда», Ага.

Хүүгэд лагерьта амарна

Прибайкальска аймагай арадай гэгээрэлэй таһаг ба профсоюзна организацинууд хүүгэдэй зунай амаралтые һайн бэлэдхэлтэйгээр угтаба.

Һаяхан Троицк гэжэ нютагта пионерскэ лагерь нээгдэбэ. Энэ лагерьта аймагай нютаг бүриһөө хүүгэд олоороо ерээд, амаржа байна. Тэрэ тоодо колхознигуудай, модошодой, загаһашадай, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда наһа бараһан сэрэгшэдэй үхибүүд амарна.

Лагерьта хамта дээрээ 60 гаран хүүгэд суглараа.

Г. Ильин.

Тобшо һонинууд

Шэнэ гэрнүүд. Ахын аймагай «Улаан-Малчин» колхозой центр жэл ерэхэ тудам болбосон түхэлтэй болоно. Мүнөө тэндэ колхозой правлениин ба магазинай орохо гэрнүүд шэнээр баригдажа байна.

Шубуунай байра. Кяхтын аймагай Усть-Киранай сомоной Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоз энэ жэлдэ 500 толгой шубуунай багтаха шэнэ байра барихань. Мүнөө 200 кубометр барилгын модон бэлэдхэгдээд байна.

Үндэгэ тушаалгаяа дүүргэбэ. Хэжэнгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз үндэгэ тушаалгаар энэ жэлэйнгээ даалгабари 132 процент дүүргэбэ. Мүн «Зургаанай Зам» колхоз 108 процент дүүргээ.

Зоотехническэ барилга. Мухаршэбэрэй аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой барилгын бригада (бригадирынь нүхэр Матвеев) 76 толгой тугалай багтаха нэгэ байра дүүргээд, хонидой байра барижа эхилбэ.

ХРОНИКО

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1953 оной июниин 15-най Указаар Сэлэнгын аймагай Шахты гэжэ хүдэлмэришэнэй поселогто Гусиноозёрск город гэжэ нэрэ олгогдоод, аймагай мэдэлтэй город болгогдобо.

АЖАЛШАДАЙ ДЕПУТАДУУДАЙ УЛАН-УДЫН ГОРОДСКОЙ СОВЕДЭЙ СЕССИИЕ ЗАРЛАХА ТУХАЙ

Ажалшадай депутадуудай городской Соведэй (4-дэхи зарлалай) гурбадахи сесси 1953 оной июниин 22-ой понедельнигтэ, үдэшын 7 часта ород драмын театрын байра соо (Ленинэй үйлсэ, № 46) зарлагдаха гэжэ ажалшадай депутадуудай Улан-Удын городской Соведэй гүйсэдхэхэ комитет городской Соведэй депутадуудай мэдээндэ хүргэнэ.

Ажалшадай депутадуудай Улан-Удын городской Соведэй гүйсэдхэхэ комитет.

Редактор Б. Ц. ЦЫЖИПОВ.

Мүнөөдэр кино театрнуудта

«ПРОГРЕСС» кинотеатрта — уранһайханай шэнэ фильм «Поют жаворонки» (14, 16, 18, 20 ба 22 час.), Хари гүрэнэй шэнэ фильм (12 ч.).

«ЭРДЭМ» кинотеатрта — «Чук и Гек» ба «Аленький цветочек» (11 ба 13 час.), «На границе» (15, 17, 19 ба 21 час.), «Жизнь Рембрандта» (23 час.).

«ХРОНИКО» кинотеатрта — «Близнецы» (13, 15, 17, 20 ч. 15 м. ба 21 ч. 45 м.), «Советское Приморье», «Празднование 1-го Мая в Москве 1953 года» (19 час.), «Смелые люди» (23 ч. 15 м.).

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора — 7-85, отв. секретаря—3-23. Отделов: партийной жизни, сельского хозяйства—10-17, пропаганды и переводов—6-84, культуры и быта, промышленности—4-52, мест. информации и писем—11-05. Для междугородных переговоров— 16.

Н—00561. Типография Управления по делам полиграфической промышленности, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР.